

Čtvrtletník pro přímo řízené organizace MŠMT

Pro zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné
výchovy a preventivně výchovné péče
a speciální školy

Září 2021
2 vydání

OBSAH

⇒	Úvodní slovo náměstka pro řízení sekce vzdělávání a mládeže	str. 3
⇒	Úvodní slovo vedoucí oddělení metodické podpory a řízení PŘO	str. 4
⇒	Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání	str. 5
⇒	Od „protikorupční novely“ k odpovědnému zadávání a inovacím III.	str. 6
⇒	Jak předcházet kontrolním zjištěním:	
	Inventarizace majetku a závazků	str. 9
⇒	Aktuality sběru dat v oblasti preventivně výchovné péče	str. 10
⇒	Ocenění Ministerstva školství pro zástupce PŘO	str. 12
⇒	Rozhovor s oceněným Mgr. Jiřím Vodákem	str. 13
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: Strípky z návštěvy Pardubického kraje	str. 15
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: Transformace péče o ohrožené děti v Pardubickém kraji	str. 17
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: Dětské domovy jinak	str. 20
⇒	VÚ Brandýs n. Orlicí: Zkušenosti z transformace péče o ohrožené děti	str. 22
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: Infomace o činnosti školských zařízení pardubického kraje	str. 24
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: DDÚ Hradec Králové: „Bude lépe?“	str. 25
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: Mimoza—SVP v podhůří Orlických hor	str. 27
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: „Když se řekne SVP, představím si...“	str. 28
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: Rozhovor s vedoucím SVP Rybitví	str. 27
⇒	Zaměřeno na PARDUBICKÝ KRAJ: SVP Svitavska ALFA	str. 31
⇒	Právní stanovisko: INFORMACE K OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19	str. 33
⇒	Právní okénko: Orientační vyšetření na přítomnost návykových látek	str. 35

Vážené paní ředitelky, Vážení páni ředitelé,
Vážené kolegyně, Vážení kolegové,

dovolte mi pozdravit vás všechny se začátkem nového školního roku. Od 1. září 2021 jsem se stal náměstkem pro řízení sekce vzdělávání a mládeže. Přicházím do této funkce s dlouhodobou praxí v oblasti regionálního školství.

V rámci své agendy na MŠMT budu mít příležitost potkávat se a spolupracovat i s vámi, kteří mají velmi silné poslání ve výchově a vzdělávání dětí, které neměly a nemají snadný start od života. Nastavit těmto dětem smysluplnou cestu dalším životem je opravdu umění.

Vaše práce není snadná. Jedná se o činnost, která není omezena běžnou pracovní dobou. Musíte fungovat 24 hodin denně 7 dní v týdnu. Toho si velmi cením.

Celé školství, a to vaše zvláště, si prošlo náročným obdobím Covid-19. Opět díky vaší práci a přístupu bylo možné negativní následky minimalizovat a celé náročné období jste zvládli velmi dobře.

A to vše děláte při vědomí toho, že každý z vás má svou vlastní rodinu, svůj osobní život.

Přeji Vám, resp. nám všem, ať není letošní školní rok poznamenán mimořádnými opatřeními a změnou v organizaci vzdělávání. Kde jinde než ve vašich zařízeních je potřeba blízký osobní kontakt a příklad, který pomáhá děti dovést do úspěšného závěru studia. Současně přeji, ať co nejvíce z nich osloví vámi nastíněná změna hodnot a přístupů k vlastnímu životu.

A vám všem, milé kolegyně, milí kolegové, přeji hodně sil do následujících pracovních dnů a dostatek motivace pro vaši práci.

Já budu usilovat o to, abyste pro ni měli co nejlepší podmínky. Těším se na naši společnou spolupráci, věřím, že bude oboustranně přínosná.

Mgr. Jan Mareš, MBA

náměstek pro řízení sekce vzdělávání a mládeže

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

tel.: + 420 234 811 343

e-mail: Jan.Mares@msmt.cz

Vážené paní ředitelky,
Vážení páni ředitelé,
Vážené kolegyně,
Vážení kolegové,

vstupujeme do nového školního roku. A všichni s očekáváním, že proběhne v jiném duchu než rok předešlý, který byl výrazně ovlivněn celosvětovou pandemií.

V tomto roce nás čeká intenzivní práce nad koncepcí ústavní a ochranné výchovy, nad pokračující přípravou novely zákona č. 109/2002 Sb. Všichni společně budeme pokračovat k rozvoji sítě zařízení a současně speciálních škol.

Navážeme na předprázdninové návštěvy zařízení a škol. V průběhu měsíců října a listopadu plánujeme uskutečnit porady se zástupci všech PŘO, dále pak speciálních škol separátně, diagnostických ústavů.

Aktuálně na základě vašich podnětů zpracováváme plán vzdělávání v oblastech, které vás zajímají, a které vnímáte za klíčové pro výkon vaší profese.

Přejeme vám všem do nového školního roku hodně zdraví, sil a chuti napínat plachty našeho společného snažení k efektivnímu poskytování péče o ohrožené děti.

Těšíme se na společnou cestu dalším školním rokem, a pokud bychom na ní musely společně překonávat překážky a narazili na složité křižovatky, ať najdeme vždy efektivní a správnou cestu z nich ven.

Mgr. Martina Macová Budinská

vedoucí oddělení

Oddělení metodické podpory a řízení PŘO

Ministerstvo školství, mládeže

a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

tel: +420 234 81 1331

e-mail: budinskam@msmt.cz

Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání

Mgr. Jana Hradílková

ministrský rada

Oddělení předškolního, zájmového, speciálního a základního uměleckého vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

tel: +420 234 811 670

e-mail: jana.hradilkova@msmt.cz

www.msmt.cz

Česká republika se nachází z hlediska počtu dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka ve zcela jiné situaci, než tomu bylo při vzniku školského zákona v roce 2004. Počty cizinců narůstají na všech úrovních vzdělávání a očekává se, že tento trend bude v následujících letech pokračovat. Je proto zapotřebí zajistit rovné příležitosti ke vzdělávání všem žákům a eliminovat počty žáků, kteří vzdělávací systém opouštějí předčasně. Z tohoto důvodu došlo k úpravě pravidel pro organizaci jazykové přípravy cizinců v mateřských a základních školách tak, aby odpovídala novým požadavkům a bylo možné zajistit její efektivní financování.

S účinností od 1. září 2021 tedy došlo k nově nastavenému systémovému řešení vzdělávání cizinců ve školách, a s tím spojené novelizaci vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s novelizací výše uvedených vyhlášek Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále „MŠMT“) vydalo metodický materiál k realizaci jazykové přípravy dětí a žáků s cizím státním občanstvím v mateřských a základních školách, který naleznete [ZDE](#).

Dále je také zapotřebí sdělit, že metodická podpora učitelů v předškolním a základním vzdělávání bude zajištěna ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem ČR, který bude nabízet vhodné vzdělávací programy pro učitele. Tyto programy mohou případně také zohledňovat specifika převládající národnosti v dané lokalitě.

Dětem a žákům, kteří nejsou zahrnuti do jazykové přípravy podle § 20 školského zákona, tzn. děti mateřské školy mimo povinný předškolní ročník, žáci středních škol, žáci základních škol s českým státním občanstvím a žáci-cizinci, kteří se v české škole vzdělávají více než 24 měsíců ve školních letech 2021/2022 a 2022/23 a od r. 2024/25 více než 12 měsíců, a žákům, kteří jazykovou přípravu již ukončili, ale nadále potřebují podporu v češtině, je jazyková podpora zajišťována podle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

Základní aspekty poskytování poradenské péče žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (a z odlišného kulturního prostředí) jsou shrnuty v Metodickém doporučení pro poskytování služeb školských poradenských zařízení žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (a z odlišného kulturního prostředí), který je rovněž zveřejněn na stránkách MŠMT [ZDE](#).

Od „protikorupční novely“ k odpovědnému zadávání a inovacím III.

Mgr. Jan Nvotný

Vedoucí

Odbor majetkoprávní a veřejných zakázek MŠMT

Tel: +420 234 811 439

Email: Jan.Nvotny@mamt.cz

Pokračování článku z předchozího vydání:

Nyní se podívejme, jak bylo v době před deseti lety možné aplikovat prvky sociálně a environmentálně odpovědného zadávání a případně i inovací. Jak již bylo zmíněno, z tehdejší legislativy okatě číselně nedůvěra k manažerské odpovědnosti zadavatele. Primárním cílem bylo zabránit potenciálním manipulacím a veškeré snahy o jakýkoli sociální, environmentální či inovativní „přesah“ se tak tomuto trendu musely podřídit. Často se tak hovořilo o „diktátu nejnižší nabídkové ceny“ či o „diktátu otevřeného řízení“, protože se jednalo o potenciálně nejméně problematické postupy. O mnohém vypovídající byla třeba již samotná konstrukce § 78 s názvem „Hodnotící kritéria“, která dávala zadavateli možnost hodnotit buď na základě „**ekonomické výhodnosti nabídky**“ nebo na základě „**nejnižší nabídkové ceny**“. Už takovéto rozdělení nepřímě evokuje, že „ekonomická výhodnost nabídky“ nepředstavuje širší obecnou množinu, jak má být k zakázce přistupováno, ale je svým způsobem odlišnou a samostatnou kategorií než „nejnižší nabídková cena“. Za povšimnutí určitě stojí i to, že hodnocení na základě „nejnižší nabídkové ceny“ bylo explicitně vyloučeno v případě soutěžního dialogu, tedy v případě minimálně využívaného druhu zadávacího řízení, který však ze své samotné podstaty zahrnuje aspekty komplexnějšího (a tedy i subjektivnějšího) zhodnocení či vyhodnocení než pouze na základě „nejnižší nabídkové ceny“.

Určitě se nedá hovořit o tom, že by § 78 obsahoval jakýkoli významnější apel na širší sociální a environmentální kontext veřejného zadávání. Tato souvislost zde figuruje pouze coby součást demonstrativního výčtu, který přibližuje, co se skrývá pod pojmem „ekonomická výhodnost“ („*Mohou jimi být zejména nabídková cena, kvalita, technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí, vliv na zaměstnanost osob se zdravotním postižením a osob se ztíženým přístupem na trh práce, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční a pozáruční servis, zabezpečení dodávek, dodací lhůta nebo lhůta pro dokončení.*“).

Kde tedy hledat v tehdejší právní úpravě environmentální, sociální a inovativní aspekty? Určitou míru zohlednění environmentálních aspektů bylo možné najít v rámci „**§ 46 – Stanovení technických podmínek**“ a „**§ 46a – Zvláštní technické podmínky**“. Paragraf 46 mimo jiné stanovil:

- ⇒ Technické podmínky může zadavatel stanovit formou požadavků na výkon nebo funkci, **které mohou zahrnovat rovněž charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí**. Tyto požadavky a charakteristiky musí být dostatečně přesné, aby uchazečům umožnily jednoznačně určit předmět zakázky a zpracovat porovnatelné nabídky.
- ⇒ Jestliže zadavatel stanoví charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí formou požadavků na výkon nebo na funkci podle odstavce 4, může použít podrobné specifikace nebo jejich části, jak jsou vymezeny evropskými, národními, nadnárodními nebo jinými systémy pro udělování ekoznaček*, za předpokladu, že tyto specifikace jsou vhodné pro vymezení charakteristik výrobků nebo služeb, které jsou předmětem veřejné zakázky.
- ⇒ Zadavatel může uvést, že u výrobků a služeb opatřených ekoznačkou podle odstavce 8 se má za to, že splňují technické podmínky stanovené v zadávací dokumentaci. Zadavatel však musí přijmout jakýkoli jiný vhodný důkaz, zejména technickou dokumentaci výrobce nebo zkušební protokol vydaný uznávaným orgánem.

* Například nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 ze dne 17. července 2000 o revidovaném systému Společenství pro udělování ekoznačky

Od „protikorupční novely“ k odpovědnému zadávání a inovacím III.

Mgr. Jan Nvotný

Vedoucí

Odbor majetkoprávní a veřejných zakázek MŠMT

Tel: +420 234 811 439

Email: Jan.Nvotny@mmt.cz

Z výše uvedeného je patrné, že „ekologická certifikace“ představovala spíše podpůrný nástroj pro definici zadávacích podmínek. Je nutné zdůraznit, že zákon fakticky nutil zadavatele přijmout „jakýkoli jiný vhodný důkaz“, že jsou technické podmínky splněny.

Jednu z prvních „vlastovek“ ekologického trendu v rámci zadávání pak představoval § 46a. Z hlediska uváděných souvislostí, je však vhodné zmínit, že toto ustanovení se do zákona dostalo v podstatě nezávisle na „protikorupční novele“ *:

„Přírodní zdroje, jejichž uvážlivé a racionální využívání vyžaduje čl. 174 odst. 1 SEU, zahrnují ropu, která je hlavním energetickým zdrojem v Evropské unii, ale je také významným zdrojem emisí znečišťujících látek. V rámci přezkumu bílé knihy Komise o dopravě z roku 2001 nazvané „Evropa v pohybu – udržitelná mobilita pro náš kontinent“ ze dne 22. 6. 2006, provedeného v polovině období, bylo oznámeno, že EU bude podněcovat inovace šetrné k životnímu prostředí, mimo jiné zaváděním návazných emisních norem Euro a podporou čistých vozidel prostřednictvím zadávání veřejných zakázek. Cílem této směrnice je povzbudit trh s čistými a energeticky účinnými silničními vozidly, a zejména – jelikož by to mělo zásadní dopady na životní prostředí –, ovlivnit trh se standardními vozidly vyráběnými ve větším množství, jako jsou osobní automobily, autobusy, autokary a nákladní automobily tím, že bude zajištěna taková poptávka po čistých a energeticky účinných silničních vozidlech, která bude dostatečná k povzbuzení výrobců a průmyslového odvětví k investování do dalšího vývoje vozidel s nízkou spotřebou energie a nízkými emisemi CO₂ a dalších znečišťujících látek.“

Toto ustanovení implementuje směrnici č. 2009/33/ES, o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel (kategorie M a N), která měla být implementována ve lhůtě do 4. 12. 2010. Jejím cílem je podpořit trh s čistými a energeticky účinnými vozidly s nízkými požadavky na emise.

Vyhláška byla přijata poměrně pozdě, a vyšla ve Sbírce zákonů dne 21. 6. 2011 (účinnosti nabyla 6. 7. 2011), byť měla nabýt účinnosti již 15. 9. 2010, tedy současně s novelou zákona o veřejných zakázkách provedenou zákonem č. 179/2010 Sb.“

Co nebylo přímo podporováno na úrovni zákona, toho se alespoň ještě v době před „protikorupční novelou“ ujala vláda. Dne 14. června 2010 bylo pod číslem 465 přijato Usnesení vlády k Pravidlům uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy. Toto usnesení pak vydrželo až do července 2017, kdy bylo nahrazeno Usnesením č. 531 o Pravidlech uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy. Již usnesení z roku 2010 obsahovalo jasný apel směrem k environmentálně odpovědnému zadávání a určité konkrétní kroky, které by tuto snahu měly podpořit. Ministryni životního prostředí bylo uloženo vždy ke konci roku předkládat vyhodnocení Metodik pro různé komodity, úkol byl pak uložen i ministrovi pro místní rozvoj a usnesení obsahovalo mimo jiné i doporučení, co se týká „ekoznaček“:

„Vláda ukládá

ministru pro místní rozvoj ve spolupráci s ministryní životního prostředí upravit do 1. listopadu 2010 software pro zpracování dat z „Informačního systému o veřejných zakázkách“, ve smyslu jeho efektivního využití při zpětném vyhodnocení počtu a objemu zelených veřejných zakázek

* Jurčík, R.: Zákon o veřejných zakázkách. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 488 - 492

Od „protikorupční novely“ k odpovědnému zadávání a inovacím III.

Mgr. Jan Nvotný

Vedoucí

Odbor majetkoprávní a veřejných zakázek MŠMT

Tel: +420 234 811 439

Email: Jan.Nvotny@mamt.cz

Vláda doporučuje

členům vlády, vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, hejtmánům, primátorovi hlavního města Prahy, primátorům statutárních měst a starostům obcí, aby v jimi řízených organizacích upřednostňovali při zadávání veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, nebo přímých nákupech výrobků a služeb, jež nepokrývají Metodiky, výrobky a služby označené ekoznačkou (např. „Ekologicky šetrný výrobek“, „The Flower“ (Květina), „Der Blaue Engel“ (Modrý anděl), „Nordic Swan“ (Severská labut) apod.).“

Co se týká sociálních aspektů je pak nezbytné vzpomenout **„§ 101 – Zvýhodnění dodavatelů zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením“**. V dané souvislosti je vhodné zmínit dvě zásadní skutečnosti. Daný institut nevznikl v důsledku „tlaku EU a jejích směrnic“, jak by si někdo snad mohl myslet, ale představuje poměrně tradiční a zavedenou formu podpory lidí se zdravotním znevýhodněním. Současně však takto kogentně stanovená forma zvýhodnění, která automaticky fiktivně snižovala výši skutečné nabídkové ceny pro účely hodnocení, dlouhodobě vedla k negativnímu trendu využívání „nastrčených dodavatelů“:

„Obdobné zvýhodnění osob se zdravotním postižením bylo obsaženo ve všech právních úpravách, které v ČR platily. Kupř. v prvním zákoně o zadávání veřejných zakázek zněl po různých novelách § 11 odst. 3 a 4 ZVZ 1994 – s rubrikou Zvýhodnění některých uchazečů v obchodní veřejné soutěži – takto: účastní-li se obchodní veřejné soutěže tuzemská osoba zaměstnávající nad 50 % občanů se změněnou pracovní schopností, musí být při hodnocení její nabídky jí předložená nabídková cena hodnocena jako nejnižší, jestliže nepřekročí nejnižší nabídkovou cenu tuzemské osoby o více než 20 %. Uchazeč zaměstnávající více než 50 % občanů se změněnou pracovní schopností musí tuto skutečnost doložit ve své nabídce potvrzením místně příslušného úřadu práce.“

Problémem bývá to, kdy zaměstnavatel zaměstnávající pracovníky se zdravotním postižením vystupuje jako „nastrčený dodavatel“, např. při dodávkách výpočetní techniky. V takovém případě v důsledku vpředu popsáno cenového zvýhodnění zvítězí takový nastrčený dodavatel, i když za něj fakticky předmět plnění v celém rozsahu plní jiný dodavatel. V důsledku cenového zvýhodnění nemusí být nabídka dodavatele zaměstnávajícího zdravotně způsobilé osoby ekonomicky nejvýhodnější, oproti nabídce dodavatele, který zvýhodnění využít nemůže. Uvedený postup je legálním způsobem obcházení zákona napomáhající podnikavým dodavatelům prostřednictvím cenového zvýhodnění zvítězit v soutěži o veřejnou zakázku, i když primární cíl, aby se na předmětné veřejné zakázce podíleli pracovní samí fyzické osoby se zdravotním postižením, není naplněn.“

Závěrem se ještě zcela krátce zastavme nad třetím aspektem (kromě sociálního a environmentálního), a to jsou inovace. O mnohém vypovídá již samotná skutečnost, že jediná zmínka o inovacích byla v případě zákona č. 137/2006 Sb. v rámci poznámky pod čarou v souvislosti s výjimkou podle § 18 odst. 1 písm. c), která stanovila, že zadavatel může postupovat mimo režim zákona v případě, že předmětem zakázky jsou služby ve výzkumu a vývoji (s výjimkou případů, kdy cena za provedení výzkumu a vývoje je hrazena výlučně zadavatelem a zadavatel je jediným uživatelem výsledků výzkumu a vývoje). Zmíněná poznámka pod čarou pak odkazovala na zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků. Přesto je možné konstatovat, že inovace před deseti lety nebyly v žádném případě opomíjenou oblastí. Oblast inovací byla totiž úzce provázána se evropskými dotačními programy a součástí celého procesu poskytnutí, kontroly i vyhodnocení dotací byla často i problematika zadávání veřejných zakázek. V souvislosti s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy je v daném kontextu nezbytné připomenout **Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI)** pro programové období 2007 – 2013 a dále je možné zmínit třeba i **Operační program Podnikání a inovace**, probíhající ve stejném období, jehož gestorem bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Jak předcházet kontrolním zjištěním: Inventarizace majetku a závazků

PhDr. Jolana Barešová

Kontrolní pracovní

Odbor kontroly a dozoru ve veřejné správě MŠMT

Tel: +420 234 811 126

Email: Jolana.Baresova@msmt.cz

Inventarizací majetku a závazků (dále jen „inventarizace“) ve smyslu ustanovení § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů účetní jednotky zjišťují skutečný stav veškerého majetku, se kterým hospodaří, a ověřují, zda skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví a zda neexistují důvody pro účtování snížené hodnoty majetku. Povinnost

inventarizovat majetek a závazky je dána ustanovením § 6 odst. 3 zákona o účetnictví. **Inventarizace je periodická nebo průběžná.**

Periodická inventarizace se provádí k okamžiku, ke kterému účetní jednotky sestavují řádnou nebo mimořádnou účetní závěrku. Průběžná inventarizace se provádí v průběhu účetního období u zásob, u nichž účetní jednotka účtuje podle druhů nebo podle míst jejich uložení nebo hmotně odpovědných osob, a u dlouhodobého hmotného movitého majetku, který vzhledem k funkci, kterou v účetní jednotce plní, je v soustavném pohybu a nemá stálé místo, kam náleží. Státní příspěvkové organizace zřízené MŠMT (dále jen „SPO“) provádějí inventarizaci pravidelně, přesto je v této oblasti zjišťována během veřejnosprávních kontrol MŠMT řada pochybení.

Nejčastější pochybení

Činnosti předcházející inventarizaci majetku a závazků

- ⇒ SPO nevyhotovila nejpozději do zahájení první inventury plán inventur – porušení ustanovení **§ 5 odst. 1 vyhlášky č. 270/2010 Sb.**, o inventarizaci majetku a závazků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 270/2010 Sb.“), a ustanovení **Článku 6 odst. 1 Metodického pokynu**, kterým se stanoví zásady a vzorová směrnice k provedení inventarizace majetku a závazků organizačních složek státu a příspěvkových organizací zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č. j. MSMT-33404/2018 (dále jen „metodický pokyn“).
- ⇒ Plán inventur, který SPO vyhotovila, neobsahuje povinné náležitosti ve smyslu ustanovení **§ 5 odst. 2, 3, 4 a 5 vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 6 odst. 2 a 3 metodického pokynu**.
- ⇒ SPO nezajistila proškolení všech osob, které se zúčastní inventarizace (proškolila pouze předsedy, případně členy inventarizačních komisí, avšak neproškolila osoby odpovědné za svěřený majetek) – porušení ustanovení **§ 3 odst. 3** v návaznosti na ustanovení **§ 3 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 5 odst. 3 metodického pokynu**.
- ⇒ SPO nestanovila výši ocenění pohledávek a závazků, od které bude prováděno jejich vzájemné odsouhlasení – porušení ustanovení **§ 3 odst. 1 písm. j) vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 10 odst. 2 metodického pokynu**.
- ⇒ SPO nezajistila označení všech částí inventarizačních položek nezaměnitelným inventarizačním identifikátorem pro jejich jednoznačné určení – porušení ustanovení **§ 3 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 8 odst. 1 metodického pokynu**.

Provádění inventarizace

- ⇒ Osoba odpovědná za svěřený majetek byla zároveň předsedkyní inventarizační komise – porušení ustanovení **Článku 5 odst. 5 metodického pokynu**.
- ⇒ Inventurní soupisy, které SPO během inventarizace vyhotovila, neobsahují povinné náležitosti ve smyslu ustanovení **§ 30 odst. 7 zákona o účetnictví, § 8 vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 11 metodického pokynu**.
- ⇒ SPO vyhotovila inventurní zápisy místo inventurních soupisů, přestože inventurní zápisy se dle ustanovení **§ 3 písm. d) vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 3 odst. 2 písm. p) metodického pokynu** vyhotovují pouze při průběžné inventarizaci.
- ⇒ SPO neprovedla vzájemné odsouhlasení pohledávek a závazků – porušení ustanovení **§ 3 odst. 1 písm. j) vyhlášky č. 270/2010 Sb. a Článku 10 odst. 3 a 4 metodického pokynu**.
- ⇒ Údaje v inventurních soupisech neodpovídají příslušným údajům v hlavní knize a v rozvaze, účetnictví účetní jednotky tak není správné a průkazné – porušení ustanovení **§ 8 odst. 1 zákona o účetnictví**.

Pochybením v oblasti inventarizace lze předcházet zavedením a udržováním takového vnitřního kontrolního systému, který vytvoří podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné a je způsobilý včas zjišťovat, vyhodnocovat a minimalizovat provozní, finanční, právní a jiná rizika ve smyslu ustanovení **§ 25 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)**.

Aktuality sběru dat v oblasti preventivně výchovné péče

Mgr. Kamila Dürichová
ministrský rada v oddělení metodického řízení a podpory PŘO, MŠMT
tel: +420 234 812 127
e-mail: Kamila.Durichova@msmt.cz

Pro sběr dat v preventivně výchovné péči došlo v posledním období k několika změnám. A to v oblasti předávání dat za jednotlivá pracoviště (od školního roku 2020/2021) a úpravě pojmosloví a členění aktivit v oddíle XXII – Aktivita střediska ve školním roce 2021/22 (od školního roku 2021/2022).

Cílem těchto úprav je především sjednotit výkaznictví, tedy zabezpečit srovnatelnost předaných dat z různých pracovišť středisek, a metodicky ošetřit vykazování jednotlivých aktivit tak, aby byla zajištěna jednoznačnost při zařazování aktivit do odpovídajících řádků oddílu.

Samostatné vykazování za jednotlivá pracoviště preventivně výchovné péče

Výkaz Z 34-01 o středisku výchovné péče se nyní vyplňuje a předává samostatně za jednotlivá pracoviště. Na začátku roku 2021 tak byla střediska informována o této změně a došlo k vyjasnění, která pracoviště budou označena jako vykazující.

Konkrétně bude vykazování probíhat přihlašováním pod jedním vstupem, kde budou zobrazena všechna pracoviště.

Do sběru dat se střediska přihlašují přes RED_IZO a heslo. Vzhledem k tomu, že RED_IZO, tedy resortní identifikátor právnické osoby, je společné pro všechna pracoviště zařízení i škol vykazujícího subjektu, budou mít všechna pracoviště téhož subjektu shodné přihlášení, ale na stránce ředitelství budou mít přístupný pro vyplnění nikoliv jeden výkaz Z 34-01, ale tolik výkazů Z 34-01, kolik mají vykazujících pracovišť. Tlačítka výkazů se budou zobrazovat u vykazujících pracovišť.

Přihlašování k výkaznictví je možné na této adrese:

<https://sberdat.uiv.cz/login/>

Další informace ke sběru dat je možné nalézt také na této stránce:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/sber-vykonovych-dat-informace-a-kontakty-pro-respondenty?highlightWords=sb%C4%9Br+dat>

Úprava v pojmosloví a členění aktivit v odd. XXII – Aktivita střediska ve školním roce 2021/22

Oddíl XXII v oblasti aktivit byl upraven ve spolupráci se zástupci středisek výchovné péče, a to dle požadavků z terénu s přihlédnutím ke Standardům kvality služeb ambulantních středisek výchovné péče, platné legislativy a dosavadní praxe.

Nový Formulář k Výkazu Z 34-01 o středisku výchovné péče bude středisky výchovné péče vyplňován v roce 2022, na změny je tedy možné se dostatečně připravit.

Plánované změny jsou zveřejněny pod odkazem Informace na tomto odkazu: <http://toiler.uiv.cz/help/rgs.asp>

Na následujících stránkách je ukázka nové podoby oddílu XXII v oblasti aktivit střediska.

Aktuality sběru dat v oblasti preventivně výchovné péče

Mgr. Kamila Dürichová
 ministerský rada v oddělení metodického řízení a podpory PRQ, MŠMT
 tel: +420 234 812 127
 e-mail: Kamila.Durichova@msmt.cz

Ukázka úpravy formuláře v oblasti aktivit:

XXII. Aktivity střediska ve školním roce 2021/22

			Číslo řádku	Aktivity v oddělení			Terénní služby ⁴⁾
				ambulantním	internálním	celodenním	
a			b	2	3	4	5
Individuální činnost s dítětem ³⁾	diagnostika	komplexní vyšetření	2221				
		orient. vyšetření (vstupní, průběžné, výstupní)	2222				
	intervenční činnosti	poradenská činnost	2223				
		výchovně – vzdělávací činnost	2224				
		terapeutická činnost	2225				
	vypracování individ. vých. plánu		2226				
	ostatní individuální činnosti		2227				
Skupinová činnost s dítětem	diagnostika	screening rizikového chování	2228		X	X	
		zhodnocení k indikaci primární prevence ⁵⁾	2229		X	X	
	intervenční činnosti	poradenská činnost	2230				
		výchovně – vzdělávací činnost	2231				
		terapeutická činnost	2232				
	ostatní skupinové činnosti		2233				
Programy pro třídní kolektivy (preventivní činnost)			2234		X	X	
Služby zákonným zástupcům	individuální činnost		2235				
	práce s rodinným systémem		2236				
	rodičovské skupiny		2237				
Služby pedagogům (metodická činnost)	poradenská činnost		2238				
	edukace, vedení kurzů, semináře, přednášky		2239				
Pobytové akce (výchovné, terapeutické)			2240				
Zpracování závěrečné zprávy			2241				X
Zprávy pro OSPOD			2242				X
Zprávy pro soudy a PMS ČR			2243				X
Zprávy pro policii			2244				X
Zprávy pro zdrav. zařízení apod.			2245				X
Zprávy pro školy a školská zařízení			2246				X

³⁾ § 16 odst. 1 a), c) zák. č. 109/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ aktivity realizované v přirozeném prostředí klienta, zpravidla v rodině (místě bydliště) a ve škole.

⁵⁾ zhodnocení k indikaci selektivní nebo indikované primární prevence

Přímá pedagogická práce s klientem se vykazuje kvantitativně numerickým výčtem realizovaných aktivit (počet úkonů).

R. 2222: Uvedou se jednotlivá odborná vyšetření, která nejsou součástí komplexního vyšetření (viz Metodický pokyn k výkazu).

Formulář a Metodický manuál pro rok 2022 ke stažení zde:

stistko.uiv.cz/kestazeni/Zmeny_Z34-01_2022.zip

Ocenění Ministerstva školství pro zástupce PŘO

18. srpna 2021 obdržel ocenění Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ředitel přímo řízené organizace Dětský domov se školou v Bystřici pod Hostýnem ve Zlínském kraji—Mgr. Jiří Vodák. Ředitel obdržel nejvyšší ocenění za pedagogickou práci a aktivitu v péči o ohrožené děti v ČR. Rozhovor s ředitelem jsme pro Vás připravili na následujících stránkách.

Medaili převzalo z rukou ministra školství, mládeže a tělovýchovy Roberta Plagy dohromady 56 laureátů a laureátek. Ve Valdštejnské zahradě Senátu ČR bylo Medailí 1. stupně oceněno 28 mimořádných osobností působících dlouhodobě v oblasti školství, výchovy, uměleckého vzdělávání a práci s mládeží, Medailí 2. stupně pak 29 oceněných. Všichni ocenění byli přitom nominováni už v roce 2020, kvůli pandemii ale musel být slavnostní ceremoniál o rok odložen.

24. srpna 2021 obdrželi ocenění také ředitel Mgr. Patrik Ohnheiser a zástupce ředitele Mgr. Marek Czaniecki z Dětského diagnostického ústavu v Bohumíně v Moravskoslezském kraji, a to za obětavost a okamžitou reakci při řešení akutní situace v Dětském domově blahoslavené M. A. Kratochvílové v Řepišti, kde byl na základě hromadné nákazy onemocněním covid - 19 ochromen provoz dětského domova. Neváhali vyjet i v rámci večerních hodin a víkendu a opakovaně nabídnout pomoc v případě potřeby. Jejich ochota a vstřícnost situaci řešit je obdivuhodná a zároveň inspirativní.

Mgr. Jiří Vodák

Mgr. Patrik Ohnheiser

Rozhovor s oceněným Mgr. Jiřím Vodákem, ředitelem Dětského domova se školou v Bystřici pod Hostýnem

Pane řediteli, gratulujeme k ocenění. Můžete na úvod říci něco o zařízení, ve kterém působíte?

Zařízení se za tu dobu, co tu jsem postupně změnilo. Dříve byla součástí zařízení zvláštní škola, dnes je tu běžná základní škola a máme několik vzdělávacích programů a individuální vzdělávání. Dnes máme 5 rodinných skupin, z toho 2 skupiny s výchovně léčebným režimem a jednu pro ochranou výchovu, celkem pro 40 chlapců. Snažíme se o zachování rodinného modelu, třeba tím, že u skupin jsou klíčovými pracovníky muž i žena. Pátá rodinná skupina je koncipována pro chlapce s ochrannou výchovou a tam působí dva vychovatelé. Náš domov je určen pouze pro chlapce.

Kromě klasického vybavení pokojů a společných prostor disponujeme víceúčelovým sportovním areálem s přetlakovou halou, krytým bazénem, posilovnou, hudebnou, keramickou dílnou a hernou.

Neoddělitelnou součástí celého výchovně-vzdělávacího procesu jsou různé zájmové kroužky - kroužek výtvarný, hudební, vaření, kroužek šikovných rukou a kroužek sportovní, který je dále rozdělen na atletiku, stolní tenis, kopanou, volejbal, nohejbal, lední hokej a zimní sporty. Naši chlapci se účastní mnoho akcí, a to pořádaných, jak přímo pro děti s nařízenou ústavní výchovou, tak akcí pořádaných pro širokou veřejnost.

Jak jste reagoval na to, že jste ocenění obdržel?

Ocenění jsem nečekal. A to, že ocenění vzešlo zevnitř, od zaměstnanců mě dojalo. Když jsem se to dozvěděl, dostalo ocenění pro mě úplně jinou dimenzi.

To vypovídá asi o Vašem přístupu k zaměstnancům a o dobrém klimatu na pracovišti. Co pro to děláte?

Snažím se, aby naši zaměstnanci měli hezké pracovní prostředí, měli dobré pracovní podmínky a aby klima bylo na pracovišti přívětivé. Já vždycky říkám, že zaměstnanec, který je spokojený, odvede víc a kvalitnější práce.

Je to o tom, se zaměstnancům a atmosféře na pracovišti denně věnovat, někdy vyvinout větší úsilí pro podporu dobrého klimatu. Klima na pracovišti musí být optimistické. Zaměstnanec by neměl do práce chodit s obavami či s nelibostí.

A co pro to konkrétně děláte? Čím to je?

Moje dveře jsou stále otevřené :-)

Já zavírám dveře od kanceláře jen v případě, že se potřebuji hodně soustředit a většinou se to týká ekonomiky a čísel. Ale jinak mohou všichni naši pracovníci za mnou přijít a já je vyslechnu. Zároveň si úkoly vždy předáváme osobně. Snažím se vše řešit na osobní bázi. Rovněž se snažím být nápomocen na všech pracovních úrovních.

Přemýšlím, jak informace zaměstnancům podávat, aby byly srozumitelné a pochopitelné a informace nevyvolávaly obavy a nějaké negativní vlny. Pokud je potřeba nějaká kritika, snažím se spíše o to, abychom společně řešili, jak bychom to mohli dělat jinak. Snažím se být na pozoru, když se objeví špatná nálada, zamýšlím se, co s tím mohu udělat. Jsem uvnitř kolektivu, nejsem odtažitý.

A také se v týmu snažíme o mimopracovní setkávání se, kdy děláme společné akce a utužujeme vztahy.

Jsem na své zaměstnance hrdý. A snažím se jim to říkat. Nemám problém dát pochvalu.

Rozhovor s oceněným Mgr. Jiřím Vodákem, ředitelem Dětského domova se školou v Bystřici pod Hostýnem

Děláte na pracovišti supervize?

Vezmu to postupně. Na začátku, když se začala supervize nabízet, byla reakce zaměstnanců odmítavá. Bylo to dáno také tím, že byla povinná. Pracovníci ji tedy brali jako nutnost, něco, za co si musí udělat čárku, že povinnost splnili. A také záleželo na supervizorovi, zda si uměl získat důvěru. Postupně jsme od skupinových supervizí odstoupili a nyní se na supervize zaměstnanci hlásí! A žádají si ji. Supervize máme 3x za školní rok a jsou rozděleny na skupiny pro učitele, vychovatele, asistenty a noční vychovatele a vedení, přičemž účast je dobrovolná. Zároveň probíhají také intervize, a to v rámci porad, které probíhají 1x za měsíc.

Vy také realizujete sportovní akce nejenom pro děti z ústavní výchovy...

Ano, od roku 1999 jsme uspořádali 6 celostátních zimních olympiád a 1 celostátní ZUČ pro zařízení institucionální výchovy. Pak pořádáme také střelecké soutěže, turnaj v kopané, pro krajské zařízení (dětské domovy) děláme čtyřboj, okresní a krajská kola. Jen v době „covidu“ jsme v tomto byli omezeni. V plánu je nyní střelecká soutěž, čekáme na pravidla z hygienické stanice.

Tomu samozřejmě přispívá tým a jednotliví pracovníci, kteří jsou zapálení do nějakého sportu. Bez nich by takové aktivity vznikly jen s obtíží. Jde o to, co jednotlivé pracovníky baví, co mohou předat. Někoho baví hra na kytaru, někoho keramika, tenis, cyklistika, běžky, hokej, Každý může něco našim dětem předat.

Např. jezdíváme pravidelně na zimní stadion si zahrát hokej, což je pro kluky velký zážitek a věřím, že na něj mohou v dobrém vzpomínat. A případně je ta vzpomínka může i pozitivně formovat. Chodí nám děkovné dopisy od kluků, kteří u nás byli, jak na to s radostí vzpomínají, ale třeba i od rodičů.

Co je pro Vás nyní aktuální?

Nyní vše ovlivňuje pandemie covid-19, nejenom je to znát na omezení, ale také na náladě mezi dětmi, zaměstnanci. Ale také v různosti rozhodování různých orgánů, nepřehlednosti.

Co byste rád změnil, nebo jaké máte přání do budoucnosti?

Já nepatřím mezi ty, kteří by si často stěžovali. Co bych si přál? Abychom vše, co budeme dělat, bylo založeno na racionálním úsudku. Často se setkávám s iracionalitou, různými výklady legislativy a práv, ale často to není ku prospěchu věci.

Dobré je si určit cíl, kam s daným dítětem chceme dojít, a ten cíl má různé cesty na kterých je dobré, aby se všichni zúčastnění nějak dohodli.

Co pro Vás vlastně ocenění znamená?

Je to pro mě čest. A zároveň závazek. Abych nepolevil, ale naopak přidal. Abych si ocenění zasloužil.

Za tímto úspěchem stojí hlavně celý tým. Máme padesát zaměstnanců a všichni na tom mají svou zásluhu. Je to ocenění pro nás všechny.

V neposlední řadě bez podpory mé rodiny bych nebyl tam, kde jsem nyní.

Mají na tom také velkou zásluhu a já jim za to děkuji.

Mgr. Jiří Vodák

Začínal jako pedagog ve Výchovném ústavu ve Chvalčově. Od roku 1999 do současnosti je ředitelem Dětského domova se školou v Bystřici pod Hostýnem. Během této doby zařízení neustále modernizuje. Podílel se na koncepci výchovně-léčebné péče v ČR a spolupracuje s odborníky v dané oblasti. Taktéž pořádá pro děti z náhradní rodinné výchovy republikové soutěže. Aktivně se podílí na změnách v péči o ohrožené děti v ČR. Nominaci na ocenění pro něj navrhli zaměstnanci DDŠ.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Strípky z návštěvy Pardubického kraje

Každý z nás, kdo se každý den věnuje péči o ohrožené děti, ví, jak nesnadná práce to je. Všichni se snažíme a v rámci svých možností, dovedností a kompetencí děláme maximum možného proto, aby děti, které jsou mnohdy odepsány vlastní rodinou, našly znovu smysl svého života. Do toho jsme neustále vystavováni tlaku okolí, zdali práce smysl má, že by se věci daly dělat jinak, lépe.... Mnohdy bez opory a argumentace, co tím „lepší“ ve skutečnosti je.

Všichni zaměstnanci našich zařízení a škol pracují na motivaci dětí, o něž pečují a přitom mnohdy bojují s vlastní demotivací. Demotivací, která sílí s každým tlakem zvenku, kdy je jejich práce devalvována.

Velmi často se musí cítit jako v labyrintu, kdy znají cestu ven, ale ta se jim díky atakům zvnějšku mnohdy vzdaluje.

Přesto zvládají svou práci, která je především posláním, ve většině případů skvěle. I aktuální doba silně poznamenaná pandemií Covid toto ukazuje. I při vědomí toho, že každý má svou vlastní rodinu, o níž pečuje, dokáže svůj čas a energii věnovat péči o děti, jejichž osud je silně poznamenán okolním světem.

Uvědomuji si, jak nesnadné je cokoli rozvíjet a zefektivňovat, když čelíme dnes a denně zpochybňováním smyslu této práce.

Při svých návštěvách zařízení a škol pokaždé odjíždím s vědomím, že máme velmi kvalitní zaměstnance, kteří v různých podmínkách (budovy, regiony, klientela) pracují vysoce profesionálně a přitom maximálně lidsky.

Často zaznívá obava o budoucnost této péče. Jsem nesmírně ráda, že vedení MŠMT vnímá potřebu péče o ohrožené děti, že má zájem pečovat a rozvíjet své přímo řízené organizace.

Současně je zřejmé, že je třeba stavět na dobré praxi, ale neustrnout na ní a, je-li to možné, systém rozvíjet v souladu s moderními trendy.

Mgr. Martina Macová Budinská

vedoucí oddělení

oddělení metodické podpory a řízení PŘO

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Karmelitská 529/5, Malá Strana 118 12 Praha 1

tel: +420 234 81 1331

e-mail: budinskam@msmt.cz

www.msmt.cz

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Střípky z návštěvy Pardubického kraje

Mgr. Martina Macová Budinská
vedoucí oddělení

oddělení metodické podpory a řízení PŘO
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Karmelitská 529/5, Malá Strana 118 12 Praha 1

tel: +420 234 81 1331

e-mail: budinskam@msmt.cz

www.msmt.cz

V Pardubickém kraji se před lety pustili za intenzivního zapojení samosprávy, krajské správy a organizací k transformaci dětských domovů. Slovo transformace v poslední době získalo negativní konotaci a v mnohých vzbuzuje pocit, že se jedná o rušení stávajícího systému.

Navštívili jsme proto Pardubický kraj, konkrétně město Polička, kde jsme měli možnost se setkat se zástupci kraje a současně s ředitelkou dětského domova.

Měli jsme možnost v praxi vidět proměnu zařízení v rodinné skupiny, které se svým fungováním snaží maximálně přiblížit rodinnému prostředí.

Viděli jsme cestu, která je za jistých podmínek možná pro některé typy zařízení.

A tak jako u všech ostatních zařízení, která v síti máme a u speciálních škol, bylo zřejmé, že nestačí mít k dispozici adekvátní prostředí, v němž děti vyrůstají.

Ale že klíčovým je přístup pracovníků a systém práce s dětmi, který musí být propracovaný a musí dávat smysl, a zároveň, aby byl co nejvíce přirozený a vstřícný rodinnému životu.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Transformace péče o ohrožené děti v Pardubickém kraji

Pardubický kraj je zřizovatelem pěti dětských domovů s celkovou kapacitou 172 lůžek. Před zahájením procesu změn se život dětí v dětských domovech Pardubického kraje nelišil od způsobu života dětí v jiných ústavních zařízeních v České republice. Příznačný byl zejména velký počet dětí žijících v jednom společném prostoru, a s tím související množství konfliktů mezi dětmi. Rovněž zajištění individuálního přístupu k jednotlivcům nebylo úplně ideální. Na zabezpečení provozu se podíleli údržbáři, uklízečky, kuchařky, pradleny aj. Celodenní stravování zabezpečovaly školní jídelny, jen v některých domácnostech se vařilo během víkendů. Děti sice měly veškeré zabezpečení pod „jednou střechou“, ale stále zůstávaly omezeny na mikroprostor dětského domova.

Přelomovým rokem v historii dětské ústavní péče v Pardubickém kraji byl rok 2014, ve kterém kraj zahájil příslušné kroky vedoucí k transformaci pobytových zařízení pro děti, a to prostřednictvím projektu spolufinancovaného z fondů EHP a Norska. Hlavním cílem projektu MPSV s názvem Transformace péče o ohrožené děti a mládež byla tvorba transformačních plánů jednotlivých dětských domovů (a dětských center), na kterých se podíleli sami zaměstnanci. V rámci projektu byly rovněž zpracovány podrobné analýzy mapující situaci v oblasti péče o ohrožené děti a rodiny v Pardubickém kraji a po celou dobu probíhalo intenzivní vzdělávání pracovníků těchto pobytových zařízení. V další fázi měl následovat navazující projekt, který měl plnění transformačních plánů finančně podpořit. K tomu však již nedošlo, a všechny změny jsou dosud hrazeny z rozpočtu zřizovatele. Z iniciativy kraje byla vytvořena Strategie péče o ohrožené děti a rodiny na území Pardubického kraje a na ni navazující Akční plán, jehož realizace by měla postupně vést ke snížení počtu dětí umístovaných do ústavních zařízení a rozšíření služeb a podpory pro biologické a náhradní rodiny.

Transformace v pojetí Pardubického kraje spočívá ve snaze maximálně přiblížit život dětí v dětských domovech životu v běžných rodinách. Celý proces by měl umožnit dětem vyrůstajícím v ústavní péči snazší zapojení do běžného života a připravit je na život po opuštění dětského domova. Tento cíl vyžadoval od počátku úzkou spolupráci jednotlivých gesčních odborů, zejména školství a sociálních věcí.

Motivací transformovaných zařízení se stalo uvědomění, že ústavní forma péče není pro děti přirozená a nemůže vést k naplňování jejich potřeb tak, jako život v samostatných domácnostech. Od samého počátku projektu si byl Pardubický kraj vědom nemalých finančních dopadů, a proces změn proto probíhá postupně na základě stanovených priorit jednotlivých zařízení.

Velká pozornost byla věnována zejména motivaci pracovníků zařízení pro změnu v činnosti, kterou dosud vykonávali. Pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci potřebovali nějaký čas, aby si nutnost transformace uvědomili a přijali za svou. Ředitelé dětských domovů před sebou tak měli nelehký úkol obhájit její nezbytnost před svým týmem, svými podřízenými. Museli vnímat obavy svých zaměstnanců a respektovat jejich potřeby, zejména prostřednictvím otevřené komunikace. Otevřená komunikace byla a je jednou z klíčových oblastí v probíhající transformaci. V okamžiku, kdy komunikace byla nedostatečná, začaly se objevovat pochybnosti a negativní nastavení personálu k probíhajícím změnám. Ve třech případech došlo ke změně na pozici ředitele zařízení. Neméně důležitou roli představovala komunikace směrem k veřejnosti. Zde hrála klíčovou roli zejména podpora zřizovatele, který ředitelům dětských domovů v komunikaci s veřejností pomáhal. Nedílnou součástí celého procesu byla rovněž komunikace s dětmi.

Bc. Irena Tlapáková
oddělení organizační a vzdělávání
odbor školství
Krajský úřad Pardubického kraje
telefon: +420 466 026 244
irena.tlapakova@pardubickykraj.cz
www.pardubickykraj.cz

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Transformace péče o ohrožené děti v Pardubickém kraji

Jedním z prvních kroků byl přechod na samostatný provoz rodinných skupin a zrušení společného stravování. Tato změna se velmi dotkla náplně práce pracovníků. Vychovatelé měli obavu ze zátěže spojené s nákupy a vařením a kuchařky ze ztráty pracovní pozice. Dosavadní provozní pracovníci dostali většinou nabídku přejít na pozici asistenta pedagoga s podmínkou doplnění vzdělání.

Bc. Irena Tlapáková
oddělení organizační a vzdělávání
odbor školství
Krajský úřad Pardubického kraje
telefon: +420 466 026 244
irena.tlapakova@pardubickykraj.cz
www.pardubickykraj.cz

Rovněž u vedoucích školních jídelen docházelo k upravení pracovní náplně nebo změně pracovní smlouvy v rámci zařízení. Obava, že provoz samostatných domácností bude dražší než hromadné stravování, se nenaplnila. Praxe ukázala, že finanční částka vynaložená na nákup potravin je srovnatelná s náklady, které byly vynakládány na skupinu v rámci společného stravování. Podle vyjádření pracovníků dětských domovů děti mnohem méně plýtvají jídlem a hospodaření je efektivnější. Pardubický kraj se snažil optimalizovat personální zajištění, aby si děti v rodinných skupinách snáze zvykaly na samostatný provoz. Zároveň kraj finančně podporoval snížení počtu dětí ve skupině z 8 na 6, výjimečně na 5 dětí. Novou organizaci činnosti a na ni navazující opatření vnímali pracovníci vesměs pozitivně. Pro některé byla však změna natolik náročná, že v průběhu transformace zařízení opustili a hledali uplatnění jinde (zhruba jeden pracovník z každého zařízení). Ti, kteří zůstali, mají možnost pozorovat, že v samostatných bytech se dětem daří lépe. Pro pracovníky bylo nejnáročnější stěhování do prvního bytu, které bylo zároveň jakýmsi testem, zda obstojí. V krátkém čase bylo nutné zvládnout zařízení bytu, první setkávání se sousedy, zvyknout si na nový režim, stanovit nový režim vycházející z potřeb dětí ve skupině a zejména rozhodovat sám za sebe, aby chod domácnosti bez problémů fungoval. Děti se se změnou vyrovnaly rychleji, brzy uvykly novému prostředí, snažily se pomáhat s přípravou jídla, měly radost z nového prostředí, začaly se vzájemně respektovat a častěji měly chuť si povídat.

Všechna zařízení v Pardubickém kraji prošla v kratší či delší době velkými změnami. Děti bydlí obvykle v bytech o velikosti 3 + 1 nebo 4 + 1 v běžné zástavbě na sídlištích v panelákových bytech nebo v samostatných domcích a stará se o ně nejčastěji pět stálých pracovníků (2 vychovatel a 3 asistenti pedagoga) ve směnném provozu.

Pro představu, jakými změnami jednotlivá zařízení postupně prošla, uvádíme krátký přehled:

- ⇒ **Dětský domov Dolní Čermná** – v roce 2020 byly přesunuty tři rodinné skupiny do vytypovaných bytů v různých městech, řešila se jejich úprava, vybavení a složení rodinných skupin. Budova na odloučeném pracovišti v Horní Čermné je v současné době opuštěna a nabízena k prodeji.
- ⇒ **Dětský domov Holice** – během roku 2020 se podařilo odstěhovat jednu rodinnou skupinu do samostatného bytu ve středu města. Část původní budovy (bývalá hospodářská část) projde rekonstrukcí a vzniknou prostory pro činnost sociálně aktivizační služby „Spolu“, jejíž posláním je podpora rodin, kterým hrozí umístění dítěte mimo rodiny nebo je již umístěno v ústavním zařízení.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Transformace péče o ohrožené děti v Pardubickém kraji

Bc. Irena Tlapáková

oddělení organizační a vzdělávání
odbor školství

Krajský úřad Pardubického kraje

telefon: +420 466 026 244

irena.tlapakova@pardubickykraj.cz

www.pardubickykraj.cz

- ⇒ **Dětský domov Moravská Třebová** – v roce 2021 proběhla přestavba bývalého zahradního domku, kam se přestěhovala jedna rodinná skupina. Uvolněná část zařízení bude rekonstruována a vzniknou dva startovací byty pro mladé dospělé.
- ⇒ **Dětský domov Pardubice** – v současné době disponuje zařízení třemi byty pro 3 rodinné skupiny a dvěma garsonkami, které slouží jako startovací byty. Aktuálně je v jednání pronájem dalšího bytu. V blízké budoucnosti by mělo dojít ke stavbě domku, do kterého budou umístěny zbývající dvě rodinné skupiny. Stávající budova bude zřizovatelem využita k jiným účelům.
- ⇒ **Dětský domov Polička** – aktuálně byla dokončena výstavba domku pro jednu rodinnou skupinu ve vilové čtvrti v Poličce, dále má zařízení pronajatý domek v nedaleké obci a další byt na sídlišti ve městě. Původní budova byla za výhodných podmínek uvolněna pro potřeby města.

Transformace je dlouhý náročný proces, ale zařízení, které se touto cestou vydala, svého rozhodnutí nelitují. Děti ani zaměstnanci by se už do doby minulé vrátit nechtěli. Transformace se netýká jen přesunu z velké budovy do bytů či domků, ale především jiného přístupu k dětem a jejich potřebám. Transformace v Pardubickém kraji jednoznačně ukazuje na nutnost změny postojů a myšlení k systému ústavní péče u nás.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Pardubický kraj - dětské domovy jinak

Ing. Helena Zahálková, MBA
vedoucí odboru

odbor sociálních věcí

Krajský úřad Pardubického kraje

tel: +420 466 026 175

mobil: +420 725 465 521

helena.zahalkova@pardubickykraj.cz

www.pardubickykraj.cz

V Pardubickém kraji se dlouhodobě věnujeme zkvalitnění péče o ohrožené děti a rodiny, ať se jedná o zajištění dostatečného množství terénních sociálních služeb pro ohrožené děti a rodiny po celém území kraje, tak i o služby pro děti se zdravotním postižením, autismem, ale také nastavování změn v oblasti sociálně-právní ochrany dětí.

Nejdůležitějším krokem v procesu zlepšování a zefektivňování služeb pro ohrožené děti a rodiny je mezioborová spolupráce a propojení školství, zdravotnictví a sociálních služeb.

Nutnou podmínkou pro spolupráci mezi jednotlivými gescemi je shoda na úrovni samosprávy, což se v Pardubickém kraji podařilo, a díky tomu můžeme uskutečňovat mnoho změn, které mění podmínky pro děti, které v životě neměly tolik štěstí, aby vyrůstaly v rodinách. Věříme, že přirozené prostředí, individuální přístup k dětem a vedení k samostatnosti je připraví více na období po opuštění pobytových zařízení.

Od roku 2015 společně pracujeme na procesu transformace dětských center a dětských domovů a přeměny těchto zařízení jak na komunitní služby pobytové péče pro děti, které více odpovídají potřebám umístěných dětí a jejich přirozenému vývoji, ale také o rozšiřování služeb směrem do terénních především zdravotních služeb.

Pardubický kraj využil možnosti fondů EHP a jako jediný kraj v republice zapojil všechny své zřizované organizace do transformace dětských domovů a kojeneckých ústavů/dětských center.

Na počátku celého procesu bylo zpracování transformačních plánů pro každé zapojené zařízení. Zapojeno bylo 5 dětských domovů a tři zařízení pečující o děti do 3 let. Zadáním projektu bylo snížit postupně kapacitu ústavního zařízení a přemístit péči do komunitního bydlení mimo hlavní budovu do běžných bytů nebo domů tak, aby děti měly možnost žít ve stejném prostředí jako jejich vrstevníci.

Samozřejmě, že tak velká změna nejde udělat najednou. U transformace je nejčastější otázkou jak zřizovatele, tak i statutárů zařízení „*a co bude s budovou?*“. Prioritní otázkou by ale mělo být, jaké podmínky vytvoříme dětem, aby se v jejich dospělém životě nedostaly do stejné situace, jako jejich rodiče a vzorce se neopakovaly. V našem kraji jsme v současné době u dvou dětských domovů již opustili dvě zcela nevyhovující budovy, bývalé sirotčince. Jeden dětský domov je plně přeměněn do komunitní formy, tj. děti bydlí v bytech a domcích. V bytových jednotkách jsou stále vychovatelé, děti se podílejí jak na přípravě jídel, nákupu, úklidu, na zvoncích není název dětského domova, ale je tam příjmení, které si rodinná skupina zvolila.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Pardubický kraj - dětské domovy jinak

Ing. Helena Zahálková, MBA

vedoucí odboru

odbor sociálních věcí

Krajský úřad Pardubického kraje

tel: +420 466 026 175

mobil: +420 725 465 521

helena.zahalkova@pardubickykraj.cz

www.pardubickykraj.cz

Díky procesu transformace již 40 % dětí umístěných v dětských domovech v Pardubickém kraji bydlí v komunitní formě péče, tj. v bytech nebo rodinných domcích. Transformace dětských domovů ale není jen o formálních změnách, je to především o změně v přístupu k dětem, menším počtu pracovníků, se kterými se dítě setkává, a v nastavení důvěry dítěte k těmto pracovníkům. Pracovníci mají možnost navázat s dětmi mnohem kvalitnější vztah, který je založený na společných zážitcích. Sami reflektují, že při společném vaření nebo večer v obýváku se o dětech dozvedí více, než dříve. Vychovatelé vnímají, že děti jsou klidnější, protože nejsou vystavené tolika konfliktním situacím a nechtěným střetům, jako tomu bylo během života v jedné velké budově. Děti už nechodí ze školy do Domova, ale domů.

Zpočátku samozřejmě byla určitá nedůvěra, zda děti ale i pracovníci změny zvládnou. Pracovníci si nedovedli představit, jak budou fungovat v samostatné domácnosti často i několik kilometrů od sídla vedení domova. Sami v bytě, bez okamžité pomoci a podpory. Měli obavy z toho, jak zvládnou vést domácnost a k tomu pracovat s dětmi. Například rušení školních jídelen v dětských domovech se občas neobešlo bez vzrušených diskusí o tom, že vychovatel není kuchařka ani pradlena, ale nakonec jsme došli ke shodě, že pro přípravu dětí na samostatný život je školní jídelna zcela nepřirozeným prvkem a děti potřebují naopak zažívat běžný chod domácnosti i s nakupováním, vařením, praním a úklidem. Jak sami pracovníci potvrzují, život v tradiční instituci nedokáže děti připravit na samostatný život v dospělosti, ale v těchto samostatných domácnostech se už za pár měsíců děti naučily mnoho nového, více se osamostatnily, navázaly vztahy ve svém okolí a nově zažívají normální sousedské vztahy. Důležitá byla také podpora každému zařízení ze strany zřizovatele, a to jak zajištěním externího konzultanta, který s týmem spolupracoval při vytváření transformačního plánu, tak vzděláváním v oblastech teorie attachmentu, přípravy na změnu pro zaměstnance i děti nebo komunikaci s dítětem a jeho zapojování do procesu apod.

Transformace sebou přináší také vyšší finanční nároky na personální zajištění jednotlivých domácností, které v tuto chvíli financuje kraj z vlastního rozpočtu. Z těchto důvodů vítáme změny ve financování dětských domovů podle počtu rodinných skupin a ne podle kapacity. Přesto je ale potřeba financování ještě upravit, aby bylo možné zajistit daný personální standard pro každou samostatnou domácnost s menším počtem dětí, ideálně 4-5 dětí na jedné rodinné skupině. Dětské domovy už nepotřebují uklízečky a kuchařky, ale potřebují více pedagogického personálu, který bude s dětmi pracovat.

Jsme rádi, že z pohledu uplynulých šesti let můžeme konstatovat, že zásadní změny v této oblasti byly pro děti i pracovníky pozitivní, i když jsme si vědomi, že nás na cestě za stanoveným cílem čeká ještě mnoho práce. Proces transformace nikdy nekončí a stále je co zlepšovat.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Zkušenosti z transformace péče o ohrožené děti

Mgr. et Mgr. et Mgr. Soňa Křížová, Ph.D.
ředitelka

Výchovný ústav Brandýs nad Orlicí – Vysoké Mýto
<http://www.vychovnyustavbrandys.cz/>

Pardubický kraj je již nějakou dobu pilotním v rámci transformace péče o ohrožené děti. Do této skupiny patří děti nejen z terénu, ale také v ústavní výchově. Kraj zřizuje dětské domovy, které se aktuálně postupně transformují a z vnějšku je to již znát zejména na umístění dětí v bytech běžné zástavby v rámci rodinných skupin. Naše zařízení – Výchovný ústav Brandýs nad Orlicí, které sídlí ve Vysokém Mýtě, je zřizováno MŠMT a jako takové k pilotnímu projektu transformace nebylo přizváno. Přesto si tróufneme tvrdit, že jsme v péči o ohrožené děti velmi daleko, i když se staráme především o dívky s problémovým chováním.

Už samotná filosofie našeho zařízení vychází z konceptu komunitního fungování a vztahové roviny. Je to dáno historickým vývojem, původně bylo naše zařízení krizovým centrem a střediskem výchovné péče. Přestože jsme už dlouhé roky výchovným ústavem pro dívky 15-18 let, pokračujeme v tradici nastavení způsobu práce s dětmi a jejich rodinami. V konečném důsledku chodí naše děvčata do běžných základních a středních škol v okolí ústavu, zařízení je umístěné v areálu školských zařízení, kde najdete soukromou střední školu, domov mládeže i školní jídelnu pro většinu žáků a studentů z Vysokého Mýta. Právě umístění v centru města v otevřeném areálu skýtá mnohé možnosti, jak „transformovat“ zařízení ústavní výchovy, i když by se mohlo zdát, že to je v souvislosti s poruchami chování téměř nemožné. Museli jsme začít pracovat úplně jinak, i když jsme již měli letité zkušenosti s docházkou našich dětí do běžných škol (tohle je mimochodem letitá inkluze našich dětí, aniž by byl kdysi na to potřeba nějaký zákon), s prací s rodinou, s terapeutickou činností.

Od samého začátku, co jsme se přestěhovali do tohoto areálu, řešíme primárně soužití našeho zařízení s ostatními v areálu a také názor a případné „nálepkování“ našich dětí širokou veřejností. Protože u problémového chování se prostě občas stává, že se něco nepovede, že je potřeba dávat opakované šance, pracovat s osobností dítěte dlouhodobě. V kontextu dnešní doby, kdy se k nám dítě často dostává až poté, co opakovaně fatálně selhávalo nebo nebylo ošetřeno jeho trauma, a kdy nám pedagogům jsou odebírány nástroje, které má k dispozici rodič, nám nezbyvá než pracovat terapeuticky na vztahové bázi. Praxe však ukazuje, že pro některé děti je jasnější kognitivně behaviorální systém srozumitelnější a bezpečnější. Proto se domníváme, že ústavní zařízení založená na práci s odměnou a trestem mají nadále v systému ústavní výchovy svoje místo a mohou být pro některé děti užitečnější než například náš způsob práce.

Nám těch několik let, co jsme přesídlili ze záměčku v Brandýse, naskytlo mnoho příležitostí i dilemat. Původně jsme chtěli hledat novou vlastní budovu. Čas ukázal, že by bylo dobré zkusit pracovat s jednou skupinou dětí v bytě sídlištní zástavby. Fungování v bytě je o samostatnosti, velké přípravě na odchod do běžného života, motivaci, přirozené korekci chování vzhledem k prostředí, ještě intenzivnější práci sám na sobě. Limitem není věk, naopak podstatnou věcí je snaha, případně ochota pracovat na sobě.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Zkušenosti z transformace péče o ohrožené děti

Mgr. et Mgr. et Mgr. Soňa Křížová, Ph.D.
ředitelka

Výchovný ústav Brandýs nad Orlicí – Vysoké Mýto
<http://www.vychovnyustavbrandys.cz/>

Obě varianty prostředí, kde naše děti bydlí (byt a areál internátního typu), kladou obrovské nároky na tým. Je to o neustálém sebevzdělávání, intenzivní supervizi jednotlivců i týmů, o práci s vlastním prožíváním, o schopnosti pracovat týmově, ale také poskytovat dětem individuální přístup. Pro tohle všechno musíte do týmu získat lidi, kteří dýchají za stejnou věc, jsou ochotni neustále vyhodnocovat jemné nuance i velmi náročné situace, vyvažovat a hledat balanc ve prospěch svěřených dětí. Nesmí jim chybět a chuť a odvaha i po opakovaných neúspěších jít do toho s dítětem a jeho rodinou znovu a znovu.

Jakkoliv ale máte tým, který je obrovsky vzdělaný akademicky i terapeuticky a který má vše výše uvedené, potřebujete ještě mnohem víc. Transformace péče o ohrožené děti totiž není jen o budovách a bytech. Je potřeba, aby tým měl pocit podpory z různých stran. Můžete mít sebelepšího ředitele, který se může o tým starat, jak dovede, ale bez systémových opatření a podpory to prostě nejde.

Potřebujeme, aby se zlepšil mediální obraz ústavní výchovy. Potřebujeme jasnou vizi a koncepci, kam má systém péče o ohrožené děti směřovat. Nestačí jen inspirace tu a onde. Potřebujeme více „vymazlený“ pilotní projekt, na kterém budou zainteresovány všechny strany. Potřebujeme, aby se otevřela diskuze napříč resorty s účastí odborníků a pracovníků v terénu. Aby šlo o diskuzi, nikoliv mocenské a politické věci. Potřebujeme reformu naší legislativy, a to nejen základních zákonů, ale také ukotvení terapií, aby bylo možné podpořit tým v terapeutickém vzdělávání. Potřebujeme intenzivní metodickou podporu, aby se dalo pružně reagovat na to, jaké děti k nám chodí, zejména v souvislosti s reformou psychiatrické péče. Potřebujeme pocítit, že ústavní výchova, i když v transformované podobě a třeba i s jiným názvem, má své místo a zřizovatelé jsou na práci svých zařízení hrdí a jsou ochotní vystupovat s příklady dobré praxe na veřejnosti. Potřebujeme vědět, že ústavní výchova není Popelka celého školství. Protože zatím je ústavní výchova pořád poslední možností, jak zkusit pomoci napravit, co se nepovedlo jinde.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Informace o činnosti školských zařízení pardubického kraje pod DDÚ Hradec Králové

DDŠ, SVP, ZŠ a ŠJ Chrudim

Kapacita 47 lůžek, součástí zařízení je odloučené pracoviště VLO
Přestavky s kapacitou 24 lůžek.

Mgr. Karel Marek
Zástupce ředitele, etoped
DDÚ SVP, ZŠ a ŠJ Hradec Králové,
tel. : 734 542 832

DDŠ Chrudim je moderně koncipované zařízení, které jak po stránce materiálního zajištění a ubytování, tak zejména po stránce kvality, naplňuje standardy péče o svěřené děti ve školských zařízeních. Zařízení vykazuje dlouhodobě kvalitní výsledky v reedukaci a stabilizaci ohrožených dětí. Klienty domova jsou chlapci i děvčata převážně Pardubického a Královehradeckého kraje, ale vzhledem k jeho dopravní dostupnosti jsou zde umísťovány i děti z krajů Středočeského a Vysočina.

Výchovná činnost se opírá o individuální práci s dítětem a akcentem na spolupráci s jeho rodinou. Tradičně je prostor věnován zátěžovým a prožitkovým aktivitám, které mimořádně přispívají k propojení kolektivů a navození potřebné neformální úrovně vztahů mezi dětmi a pedagogickými pracovníky.

Reedukace dítěte se odehrává v rámci akcentovaného postavení tzv. klíčového pracovníka dítěte.

Tohoto pracovníka si dítě samo aktivně vybírá až po své adaptaci v zařízení a tento pracovník mu pak po celou dobu pobytu svým specifickým způsobem neformálně nahrazuje roli jednoho z rodičů, kdy například v kontextu těsnějšího vztahového rámce jej doprovází při všech důležitých událostech.

VLO Přestavky je zařízení poskytující odbornou péči dětem nižšího školního věku, které nezvládají vlivem nestability emocí své chování a jsou tak v prostředí běžných dětských domovů či škol obtížně zvladatelné. Zařízení v péči o tyto děti dosahuje dlouhodobě pozitivní výsledky, které umožňují po jejich stabilizaci návrat do původní rodiny či dětského domova.

Dětské domovy:

V Pardubickém kraji je 6 dětských domovů s celkovou kapacitou 180 lůžek.

Všechny domovy v současné době procházejí výraznými změnami, které se týkají přístupu a zajištění poskytovaných služeb, spojených především s decentralizací ubytování.

Některé z těchto dětských domovů (Moravská Třebová, Polička, Dolní Čermná) již dnes zajišťují péči v rodinných skupinách dislokovaných v bytech dané obce či samostatných objektech areálu zařízení. Dle zkušeností z již několikaletého poskytování zázemí v bytech a samostatných objektech těchto domovů je zcela průkazné, že život dětí v nich je přirozenější, neboť děti se přirozeně stávají součástí svého okolí a daří se jim tak lépe připravit na budoucí život. Menší rodinná skupina také umožňuje větší individuální péči a specifický přístup k dítěti. Na druhé straně pro zařízení samotné je toto náročnější v nákladech na provoz a zajištění personálu u satelizovaných skupin.

Na základě průběžného hodnocení zkušeností z komunitní formy dětských domovů je ověřeno, že:

- ⇒ zázemí menšího bytu bez institucionálních prvků umožňuje lépe realizovat rozvoj klíčových kompetencí pro život (dětí se běžně podílí na nákupu, vaření, péči o své věci, daleko více respektují své soukromí apod.);
- ⇒ napojení na nejbližší komunitu je přirozenější než u
- ⇒ velkého dětského domova;
- ⇒ menší rodinná skupina je mnohem výhodnější pro kvalitní rodinné soužití a větší individuální péči o dítě;
- ⇒ funkčnost systému motivuje zaměstnance v dalším rozvoji a aktivnější podpoře dětí;
- ⇒ podpora zřizovatele u tohoto řešení je velmi klíčová a motivující;
- ⇒ ubývá konfliktů mezi dětmi;
- ⇒ děti mají větší soukromí, cítí se více v bezpečí.

Střediska výchovné péče

V kraji působí dvě střediska výchovné péče při školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy.

SVP Pyramida při DDÚ Hradec Králové nabízí ambulantní a pobytovou péči s kapacitou 12 lůžek.

SVP Archa při DDŠ Chrudim nabízí ambulantní péči.

Vzhledem k provázanosti péče o ohrožené děti s Královehradeckým krajem je situace co do počtu lůžek a nabízených služeb vcelku uspokojivá.

Začíná nový školní rok, často spojený s novými očekáváními, plány nebo záměry, kdy většina pedagogických pracovníků se po návratu z letních dovolených s novou chutí a energií opět adaptuje a zapojuje do pracovního procesu. Bohužel v našem případě nový školní rok nepřináší potřebná pozitivní očekávání ani důvody k optimismu, jelikož jsme hned od jeho počátku opět konfrontováni se smutnými důsledky dysfunkčního systému péče o ohrožené děti. Přes veškerou naši snahu zůstal ještě v září v našem dětském zařízení žák s ukončenou základní povinnou školní docházkou, který by měl dle zákona zahajovat nový školní rok ve střední odborné škole při školském zařízení, kam ho bohužel soud nestihl i přes naše včasné upozornění přemístit. Tento závažný problém, hrubě porušující právo dětí na vzdělávání, není v zařízeních pro výkon ústavní výchovy zdaleka ojedinělý. Většina „našich“ dětí i po prázdninách dále pokračuje v mnohaměsíčních tzv. diagnostických pobytech, přestože pro tuto skutečnost neexistují žádné odborné ani zákonné důvody, kdy jim nikdo není schopen poskytnout srozumitelné vysvětlení, včetně jasné perspektivy.

Zato hned v počátku školního roku se ohlašuje kontrola státního zástupce, zaměřená na ověřování platnosti právních důvodů pobytu dětí v zařízení, včetně dodržování jejich práv, s důrazem na právo držení a užívání mobilních telefonů v podmínkách ústavní výchovy. Je těžko uvěřitelné, že mnohaleté a opakované systémové porušování zákonné doby umístění dětí v DDÚ, včetně jejich vřazování do zcela nevhodných zařízení, příslušné státní instituce ani Kancelář veřejného ochránce práv de facto nezajímá (lze tak alespoň usuzovat dle absence jakýchkoliv relevantních reakcí), ale například odebrání mobilního telefonu ohroženému dítěti v době nočního klidu, nebo o dva víkendové dny OSPODem opožděné doručení prodloužené platnosti předběžného opatření umístěného dítěte, které ovšem bylo ze strany ústavu opakovaně a včas po příslušném pracovišti OSPOD požadováno, je optikou kontroly vnímáno jako závažný problém školského zařízení.

Je velmi smutným konstatováním, že 7 let po změně občanského zákoníku, v jehož důsledku došlo k výraznému snížení funkčnosti diagnostických ústavů, včetně souvisejícího snížení průchodnosti stávající sítě školských zařízení a akcentace problematiky tzv. „ústavní turistiky“, kdy špatně vřazené děti umístěné bez diagnostiky musí být následně komplikovaně –prostřednictvím soudu– přemísťovány do jiných zařízení, nebyl stát schopen řešit jakýmkoliv smysluplným způsobem tyto závažné problémy, spojené s hrubým porušováním práv dětí, nebo alespoň nabídnout reálnou perspektivu řešení těchto problémů. V situaci, kdy jedním z hlavních kritérií k umístění dítěte je aktuálně volná kapacita nějakého z dosažitelných školských zařízení, musí samozřejmě selhávat proklamovaný záměr a snaha o diferenciaci domovů a ústavů dle nabízených programů, včetně smysluplného vyčlenění zařízení pro ochrannou výchovu. Postup soudů při ukládání ochranné výchovy je natolik nejednotný a pomalý, že do nabytí právní moci příslušného rozhodnutí nebezpeční agresori zůstávají po dlouhé týdny a měsíce v režimu běžných domovů se školou, se všemi příslušnými právy, včetně práva volného samostatného pohybu mimo zařízení, nebo víkendových pobytů u svých zákonných zástupců. Kromě dalšího ohrožování svého okolí se tak často z pozice síly a vlivu stávají neformálními vůdci dětských skupin a obdivovanými autoritami v dětském kolektivním zařízení, s destruktivním vlivem na jeho atmosféru, výchovné ambice a reedukaci umístěných dětí s typicky oslabenou schopností odolávat rizikovým vlivům. V tomto smyslu zcela rozumím písemně sděleným požadavkům ředitelů, kdy opakovaně vyjadřují potřebu diferenciaci zařízení ve vztahu k odlišnému charakteru a závažnosti problémů umístěovaných dětí, včetně souvisejících práv a kompetencí, umožňujících efektivní výkon odborné práce. Agrese patří mezi základní příznaky poruch chování, ale z hlediska odborné péče je zcela nezbytné diferenciatně diagnostické rozlišení osobnosti nositelů agresivního chování, včetně základních charakteristik (domén) agrese, její etiologie a motivace.

Následná režimová a výchovně terapeutická péče musí být příslušně diferencována, tedy musí obsahovat také specializovaný program práce s traumatizovanými dětmi, neboť pouze tímto způsobem lze u dětí zabránit vzniku a fixování patologických kompenzačních mechanismů, vedoucích k trvalé psychopatologizaci jejich osobnosti.

To současný stav, kdy děti bez potřebných relevantních znalostí nekoordinovaně umísťuje soud na základě podnětů OSPOD, bohužel zdaleka neumožňuje. S důsledky nesystémového, chaotického a neodborného umísťování dětí, ohrožující nejen děti, ale i zaměstnance školských zařízení, jsme konfrontováni každoročně. Aktuálně vznikla například v našem spádovém zařízení (bez institutu ochranné výchovy) v důsledku selhání systému i špatné práce kurátorů mimořádná situace, kdy do něj byli bez jakékoliv hlubší úvahy a s absencí širších informací umístěni ve stejném období 3 nezletilí agresori, kteří kromě problému dealerství a užívání drog se prokazatelně dopustili napadení dospělých osob s následkem závažného ublížení na zdraví, kdy dva z napadených bohužel následkům brutálního fyzického útoku podlehli. Nejenom z této situace, ale i z mnoha dalších kauz doložených stanovisky ředitelů, jasně vyplývá nezbytná potřeba, aby se školská zařízení stala přímými účastníky řízení v jednotlivých kauzách ohrožených dětí, tedy nikoliv pouze současnými servisními organizacemi poskytujícími na vyžádání o dětech potřebné informace (ke kterým ne vždy OSPODy přihlížejí), ale cennými partnery soudů, s veškerými aktuálními relevantními informacemi o dětech, včetně využívání odborné a koordinační role diagnostických ústavů.

Situace diagnostických ústavů je nadále velmi nejasná, neboť současný systém nedokáže využít jejich odborný a personální potenciál, kdy nejdříve v důsledku změny zákona došlo k zablokování jejich průchodnosti a nyní v kontextu deficitu veřejných financí a jejich mzdových nákladů se hledá cesta co s nimi. Panují důvodné obavy, že může pod ekonomickým tlakem dojít k pseudořešení této patové situace, kdy místo nalezení zákonné platformy pro znovuoobnovení efektivity práce diagnostických ústavů s plným využitím jejich odborného potenciálu, dojde k vylití vaničky i s dítětem, tedy k rezignaci na jejich nabízený rozsah odborných služeb, s příslušnými nevratnými personálními a provozně-organizačními změnami.

Současná praxe tomu nasvědčuje, neboť domovy se školou i výchovné ústavy jsou nuceny zpracovávat vlastní diagnostiku (bez účasti diagnostických ústavů a často i bez dostupnosti potřebných psychologů) a střediska výchovné péče jsou nucena de facto v roli diagnostických ústavů pracovat také s agresory přijímanými na základě tlaku OSPODů nebo z rozhodnutí soudu, bez potřebného rodinného zázemí, kdy tyto nefunkční rodiny nedisponují ani základními kompetencemi pro akceptaci střediskem doporučených změn a opatření, tedy bez potřebné perspektivy nápravy situace. Efektivita takto vytvořených nehomogenních skupin, sdružujících často společně asociální agresory s trestnou činností, i oběti šikany nebo děti s prožitými traumaty, je výrazně snížena.

Celkový kontext vývoje problematiky ústavní výchovy je dle mého názoru stále ovlivněn extrémně pedocentrickými pozicemi nezrušeného metodického pokynu pro kurátory, zcela nezakrytě nastaveného proti ústavní výchově, kdy nekriticky nadhodnocený požadavek autonomie dítěte, s jeho rovnoprávným partnerským postavením s dospělými, ve svém důsledku omezuje kompetence školských zařízení, včetně realizace účinných programů, které pak dostatečně efektivně nedokážou chránit nejen okolí dítěte, ale ani dítě samotné. Ten kdo má zkušenosti a osobní odpovědnost za svou práci s psychicky často velmi poškozenými dětmi, tak ví, že partnerství a rovnost dětí a dospělých nemůže existovat v rozhodovacích procesech, kterými domovy a ústavy musí disponovat, mají-li mít ambici ohroženým dětem reálně pomáhat a chránit je. Mám důvodné obavy, že například nárůst spotřeby alkoholu u dětí, včetně počtu dětských sebevražd, ve kterých jsme také na špičce v rámci Evropy, má přímý vztah k těmto pedocentrickým a hyperliberálním přístupům, jejichž rigidní uplatňování při výchově ohrožených dětí je velmi rizikovým faktorem.

Přestože instinktivně stále doufám ve zlepšení situace a vyřešení problémů výrazně dysfunkčního a selhávajícího systému náhradní výchovné péče, bohužel narůstající řada let s pouze opakovaným mapováním situace, zpracováváním statistik a analýz, ale s reálně neřešenými problémy, mi zbytky tohoto optimismu berou. Mnozí očekáváme, že výrazný impuls pro nezbytné změny přijde v povolebním období, ale klíčové bude, zda tyto změny budou vedeny pouze v kontextu ekonomických a politických rozhodnutí, potažmo ideologických postojů, nebo bude přihlédnuto k názorům a zkušenostem odborníků z praxe a reálným potřebám ohrožených dětí.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

Mimoza – středisko výchovné péče v podhůří Orlických hor

Mgr. Milan Jirout

vedoucí SVP Mimoza a kolektiv

www.svp-mimoza.cz

F: SVP Mimoza

V „dávných devadesátkách“ založila Mgr. Eva Šplíchalová středisko výchovné péče Mimoza s krizovými lůžky pod Okresním úřadem v Ústí nad Orlicí. Mimoza, rostlina Citlivka stydlivá (*Mimosa pudica*) nebo také mimořádné zázemí; obě varianty obsahují podstatu naší práce. Středem jsou děti v mimořádných situacích, které potřebují mimořádné zázemí, též děti citlivé a stydlíni, kteří potřebují podpořit. Pod Mimosou vzniklo pobytové středisko v Brandýse nad Orlicí, ze kterého se později stal Výchovný ústav pro dívky od 15-18 let. Nyní sídlí ve Vysokém Mýtě a je právně samostatný. Se zánikem okresních úřadů hledala Mimoza nového zřizovatele a našla ho v Dětském diagnostickém ústavu v Hradci Králové. S dalšími středisky ve východních Čechách tvoří kompletní síť pomoci dětem a rodinám.

Naše středisko má spádovou oblast pro města Ústí nad Orlicí, Žamberk, Vysoké Mýto, Choceň, Česká Třebová, Lanškroun, Litomyšl, Letohrad, Vamberk a Králíky. To je velké území pro 1,2 úvazku psychologa, 1,2 etopeda a sociální pracovníci. Abychom zvládali uspokojit poptávku po našich službách, potřebovali bychom tyto úvazky navýšit.

Nabízíme individuální konzultace, psychologická vyšetření, dětské skupiny pro I. a II. stupeň, rodinnou terapii, přednáškovou činnost pro učitele i laickou veřejnost. V zájmu dětí pořádáme pravidelné preventivně výchovné pobyty na horách, chystáme se na zátěžové pobyty na vodě.

Naší snahou je pomáhat dětem a rodinám se situacemi, se kterými si sami nedovedou poradit. Potřeby rodin a dětí se v čase mění. V minulosti bylo více dětí, které experimentovaly s návykovými látkami, v dnešní době narůstá počet dětských klientů s dysforiemi a úzkostmi (zvláště v době postcovidové).

Snažíme se propojovat naše služby s dalšími organizacemi v regionu, které se starají o ohrožené děti, např. Amalthea z.s – organizace pro pěstouny nebo Cesta pro rodinu z.s.

Úzce spolupracujeme s kolegy z pobytových středisek v Pardubicích a Hradci Králové, příležitostně s ambulancemi v Náchodě a Trutnově nebo soukromým SVP ve Svitavách. Funkční spolupráci máme s Výchovným ústavem ve Vysokém Mýtě a s Dětským diagnostickým ústavem v Hradci Králové při propouštění dětí zpět do rodin a jejich následné podpoře nebo naopak. Dále spolupracujeme s PPP v Ústí nad Orlicí, OSPODy, Okresním soudem, s klinickými psychology v nemocnici, dětskými domovy v regionu atd.

Jednou či dvakrát do roka pořádáme specializované psychoterapeutické semináře zaměřené na dětskou psychoterapii pro kolegy z regionu. Zveme významné představitele oboru (Pothe, Titl, Gjuričová ad.) a snažíme se hledat nové cesty pomoci dětem v dnešní době. I díky těmto seminářům se daří budovat nezbytné profesní i lidské kontakty.

Máme výborný tým, dobré zázemí, smysluplnou práci a děti, které s námi mají trpělivost.

Zaměřeno na: PARDUBICKÝ KRAJ

„Když se řekne SVP, představím si...“

Mgr. et Mgr. Martin Fiala
vedoucí SVP Pyramida Rybitví

www.svppyramida.cz

Fl. Středisko výchovné péče Pyramida

Schválně si zkuste domyslet následující větu, která se stala titulkem tohoto článku. Poučenější z vás nebudou dlouze dumat nad samotnou tajemnou zkratkou a záhy se jim vybaví zařízení, které se snaží pracovat s dětmi s problémy v chování. To je možná i nejjednodušší doplnění samotného titulku. Za více než třicet let se střediska výchovné péče stala pevnou součástí vzdělávací soustavy v České republice. Smyslem vzniku střediskové platformy byla snaha vypořádat se s fenoménem problémového chování dětí v jeho raných fázích. Záměrem se stala cílená podpora a pomoc dětem a jejich rodičům a pedagogům v situacích, které nezvládají sami řešit a potřebují odbornou podporu od speciálních pedagogů či psychologů. Střediska výchovné péče se tak postupně stala platformou pro prevenci rizik ve vývoji chování dětí. Obecným fokusem se tak stala již zmíněná podpora v podobě časných intervencí či posilování ochranných faktorů s cílem pozitivního ovlivnění problémového chování či dokonce zamezení rozvoje poruchy emocí a chování.

Jak bylo výše řečeno, střediska výchovné péče jsou školská zařízení, která jsou k dispozici dětským klientům, jejich rodinám či zbývajícím aktérům vzdělávací soustavy, tedy samotným školám. Pro střediska je podstatný moment spolupráce. Ta je alfou i omegou jakéhokoliv intervenčního procesu. Tento moment se zrcadlí a výrazně projevuje v základních variantách služeb, které střediska poskytují. Těmi jsou ambulantní, pobytové či celodenní programy.

V prvních odstavcích tohoto textu jsme se možná i kostrbatě snažili postihnout co to takové středisko je a k čemu slouží. Když však odhlédneme od určitého odbornějšího náhledu, zjistíme, že situace vysvětlování podstaty střediska může být vlastně jednoduchá. Pracovníci ve středisku na pozicích speciálních pedagogů, psychologů či vychovatelů navazují s klienty funkční vztah a vedou dialog, který vede k jednomu jednoduchému bodu a to je obyčejná radost. Problémové chování je spojeno s nerovnováhou a řadou dalších nepříjemných souvislostí. Krátkodobé či dlouho trvající projevy problémového chování na sebe nabalují ztrátu důvěry mezi lidmi. Vrstí se konflikty či dokonce traumata. Výsledkem je nenálada, rezignace či frustrace a to na všech stranách pomyslných barikád...tedy na straně dětí, rodičů nebo pedagogů.

Hledání a zprostředkování cesty ke kýžené radosti či spokojenosti je pedagogickým ideálem. Ne všechny příběhy a případy mohou mít toto kýžené ideální vyústění, avšak stále je nutné mít na paměti, že bychom se měli vztahovat k tomuto ideálu.

Tento narativ se snažíme udržet i my v našem středisku výchovné péče. Konkrétně mluvíme o SVP Pyramida, které sídlí v obci Rybitví u Pardubic. Toto SVP patří v celé soustavě středisek mezi ty větší. Je to dáno zejména nadregionální působností a poskytováním preventivně výchovných služeb ve dvou základních formách a to ve formě ambulantní a pobytové. Služeb střediska tak využívají klienti nejen z pardubicko-chrudimské aglomerace a potažmo z velké části celého Pardubického kraje, ale i klienti, kteří žijí ve Středočeském kraji. To je dáno zejména blízkostí měst, jako jsou Kolín, Kutná hora Čáslav či Poděbrady.

Jak jsme výše napsali, tak jednoduchým účelem střediska je hledání cesty k pomyslné radosti, která se ztratila. Ve středisku tak pracujeme s životní perspektivou dítěte a jeho rodiny. Většina případů se točí kolem různě vytvořených funkčních bariér, které brání ve vzdělávacím procesu. Laická veřejnost má pro tyto bariéry různá pojmenování. Je to hluk spojený s vyrušováním, drzostí spojené s nerespektováním druhých či obsáhlejší pojem jako je „zlobení“. Tyto projevy chování se i ve formě symptomů jiných hlubších problémů stávají onou zdí, která brání naplňovat pozitivní životní perspektivu. V překladu je to ztráta přátelských vazeb či zúžení možnosti dalšího vzdělávání dle svého svobodného výběru.

Tato problematika se stává každodenní rutinou pracovníků ve středisku, kteří pracují poradenským způsobem s terapeutickými prvky. Ve středisku výchovné péče Pyramida se snažíme o navázání funkčního vztahu s klientem, který za námi na svůj podnět či na doporučení okolí přichází. Na začátku každé úspěšné intervence stojí zapojení více aktérů. Již zmíněná spolupráce je podstatou celého intervenčního procesu. O tento fakt se snažíme i my v Pyramidě. Většina problémového chování se manifestuje ve školním prostředí. Naši pracovníci jsou tak zvyklí intenzivně komunikovat se zástupci škol a konkrétními pedagogy.

Když se znovu vrátíme k titulku tohoto textu, tak z praxe vidíme, že někdy bývá ona věta doplněna dvěma slovy. Ta slova jsou „opravna dětí“. Takto by se však na střediska výchovné péče dívat nemělo. Střediska výchovné péče by se neměla chápat jako solitérní zařízení, která „opravují děti“. Střediska už dnes patří do systému vzdělávací soustavy a jsou partnerem pro rodiče, děti a školy. Takto to chápeme i my ve středisku výchovné péče v Rybitví u Pardubic.

Jsme tu pro děti, jejich rodiny a učitele, abychom jim pomohli překonat nepříjemné okamžiky, které jsou spojené nejenom se vzděláváním.

Jaký vliv na práci mělo epidemiologické období? Jak jste fungovali, co vám pomáhalo, co pomáhalo klientům? Jaké změny přineslo "covidové" období třeba i do následujícího "necovidového" období?

Coronavirová pandemie ovlivnila chod střediska poměrně zásadním způsobem.

Kolegyně na ambulantním oddělení se snažili přiblížit klientům pomocí komunikačních aplikací jako je zoom atd.. Tento způsob komunikace dosáhl vrcholu v situaci uzavření okresů. Cíl byl jasný, šlo zejména o udržení kontaktu a dále řešit společné zakázky. To se relativně dařilo, nicméně ke konci již byla znát únava na straně kolegyň i dětí na obrazovkách monitorů. Výsledkem bylo poznání, že tento způsob komunikace může mít zajímavý rozměr, ale nejde ho kontinuálně využívat. I přes monitor obrazovky se ztrácí důležité vjemy, které jsou důležité v rámci diagnostického procesu. Živé setkání, zdá se, se nedá jen tak nahradit... Přesto je vidno, že v řadě situací můžeme elektronickou komunikaci i nadále využívat jako alternativní doplněk, který může pomoci. Mám zejména na mysli on line setkání zainteresovaných odborníků pro konkrétní případ či i občasná forma ambulantní konzultace.

Epidemiologické situace ovlivnila rovněž chod a průběh preventivně výchovných pobytů. Museli jsme snížit lůžkovou kapacitu a vyčlenit jeden pokoj pro tzv. izolační potřeby v situaci, kdy by se u některého z klientů objevily respirační symptomy. Zde by klient vyčkal na příjezd svých zákonných zástupců. K této problematice jsme přistupovali s vážností, neboť jsme měli zkušenost z pozdního podzimu 2020, kdy nám covidová infekce „proběhla“ střediskem a paralyzovala chod střediska. Nakazili se jak klienti pobytového oddělení, tak i většina kolegů. Středisko jsme byli nuceni doslova uzavřít. Největší zásah pro pobytové oddělení, tedy zejména pro konkrétní děti na pobytu bylo zvýšení míry izolace. V době uzavírání okresů se omezily návštěvy, ale i pobyty dětí ve svém domácím prostředí. To samozřejmě mělo neblahý vliv na jejich pobyt u nás a velmi to narušovalo charakter pobytového programu. Náš pobytový program je v zásadě velmi provázaný s rodinným zázemím klientů. Je to jeho esenciální součást. Epidemiologická omezení tuto podstatu zásadně narušila a myslím si, že to mělo neblahý kvalitativní dopad na výsledky programu u některých našich klientů.

Na pracovišti máte oddělení ambulantní i pobytové. Jak moc se tyto dvě oddělení potkávají? Máte pobyt nějak zaměřený? O jaké děti se jedná nejčastěji?

Ano, naše středisko patří mezi ty větší. Máme jak ambulantní tak i pobytové oddělení. Jelikož sídlíme ve stejném „baráku“, tak je život obou oddělení velmi provázaný. Je to jakou s onou mincí, která má dvě strany. Největší klad je ona provázanost. Kolegyně na ambulantním oddělení mohou vnímat posuny u svých klientů, kteří zrovna absolvují preventivně výchovný pobyt. Najednou své klienty vidí i z jiné stránky. Celkově to však pomáhá v tom, že pracovník na ambulanci mnohem více rozumí tomu, co znamená pobytový program a následně s tím může lépe pracovat při plánování cílené intervence u svých ambulantních klientů. Na druhou stranu je tu i jeden zápor a to je umístění střediska. To není pro ambulantní oddělení nejvhodnější. Sídlíme v obci Rybitví mezi Pardubicemi a Lázněmi Bohdaneč. Některé zpětné vazby nám říkají, že pokud by amb oddělení bylo umístěné přímo v Pardubicích, tak by to bylo zřejmě pro řadu klientů komfortnější.

Náš pobytový program se snažíme koncipovat tak, aby byl pro naši klientelu otevřený. Zaměřujeme se tak zejména na děti, které vykonávají povinnou školní docházku. Problematika věku či pohlaví klienta na pobytu je spíše vymezena situačně.

V zásadě to znamená, že si dáváme pozor, aby se do pobytové skupiny nedostal jen jeden zástupce určité věkové skupiny. To je zásadní např. v potencionální situaci, kdyby měla být skupina složená jen z dětí ve věku kolem 12 až 15 let a na pobyt by rovněž směřoval klient ve velmi nízkém věku (např. 8 či 9 let). To většinou velmi váháme. Vždy se při plánování skupin snažíme o to, aby byly skupiny vyvážené tak, aby si každý klient mohl najít svého vrstevnického kamaráda a nebyl věkově osamocený. Stejný přístup mám v případě mixu chlapců a dívek. Co se týká charakteru skupin, tak máme zkušenosti zejména s uzavřeným modelem. Znamená to, že v jeden až dva dny nastoupí ucelená skupina klientů, kteří u nás absolvují ony dva měsíce svého života. Uzavřené skupiny mají své nesporné výhody. Tvoříte homogenní skupinu, která má svůj jednotný příběh. Velmi dobře se zde pracuje s „dramaturgií“ pobytu. Všichni klienti procházejí ve stejný čas pobytovými rituály a to se přenáší i na kvalitu pobytu a samotné práce. Nevýhodou uzavřené skupiny je ten fakt, že ne vždy může rychle reagovat na aktuálnost situace v „terénu“. Od Coronavirové pandemie zkoušíme model otevřených skupin, kdy klienti postupně přicházejí a rovněž průběžně odcházejí. Zde spatřujeme výhodu zejména na straně organizování pobytového programu, kde je vše průběžné. Na druhou stranu a je to zatím možná i naší chybou, se nám nepodařilo probudit v život rituální okamžiky, které máme zažité z uzavřených skupin. Je to v zásadě pro nás výzva do budoucnosti. Nicméně, ještě jsem já osobně nepřišel do bodu, kdy bych byl schopen odborně posoudit, který model je pro naši klientelu významně prospěšnější než ten druhý.

Co se týče poslední části vaší otázky, tedy jaký druh klientely u nás máme, pak je odpověď v zásadě jednoduchá. Do našeho střediska často přicházejí děti a jejich rodiče řešit problémové chování. Nejčastěji to jsou příběhy, ve kterých se vyskytuje nespokojenost ve školním i v domácím prostředí. Tj. vztahové problémy mezi dítětem a jeho rodičem či učitelem. Jsou pro to různé lidové výrazy jako je „zlobení“ atd. Jenže ono to zlobení může být mnohdy na obou stranách. Jak na straně dítěte, tak i na straně toho dospěláka. Proto jsem před chvílkou zmínil slovo vztah. Ono „zlobení“ je často symptom něčeho dalšího, jako je vztahová nepohoda či další obtíže spojené se školou nebo dokonce i s nějakou určitou diagnosou (např. syndrom ADHD). Těch okolností, které mohou narušit vztah dítěte k dospělákovi nebo ke škole je mnoho a tento rozhovor je příliš krátký. Problémové chování má však v sobě jednu záluďnost. Tou záluďností je bariéra, která vzniká ve vzdělávání. Tento fakt se někdy zlehčuje, s tím že to je jen „škola“. Jenže školní prostor je velmi široký pojem, kde dítě neprožívá jen výkonnostní složku, tedy jak je hodnoceno za to, co se naučilo, ale rovněž je to místo bohatých sociálních kontaktů. Problémové chování dítěte může narušit obě zmíněné roviny, což může mít potencionálně závažné dopady do jeho blízké i vzdálené budoucnosti. Zde se bavíme o kvalitě prožívaného života. Naším cílem je tak mnohdy podpořit dítě i jeho rodinu tak, aby neztratili svou životní vizi a aby prostě nerezignovali.

Jak spolupracujete se školami?

Jelikož je středisko součástí vzdělávacího systému, tak musíme se školami úzce spolupracovat. Je to rovněž rovina, která se nedá jen tak obejít. Škola potřebuje nás a my potřebujeme školu. Jsme úzce navázáni na konkrétní pracovníky ve školách a to zejména na pracovníky školního poradenského pracoviště (výchovný poradce, škol. metodik prevence, psycholog či speciální pedagog). I přes úzkou spolupráci se školami však někdy narážíme na malé povědomí o tom, jak takové středisko funguje. Mezi kolegy pedagogy na školách mnohdy kolují ne vždy přesné představy o tom, jak středisko může jejím žákům pomoci. Ted' proto plánujeme osvětu pomocí stáží na našem pracovišti pro metodiky prevence či výchovné poradce, tak aby mohli více pochopit rozměr střediska. Pochopil jsem, že informace z letáků či z nějaké přednášky mají jen omezený dopad.

Pracujete i terénně? Pokud ano, v jakých případech a jak tyto služby vypadají? Vyjíždíte i za klientami či do oblastí blíž k jejich bydlišti?

Možnosti terénní práce jsou omezené. Tuto oblast nám sice nabízí legislativní ukotvení, ale v praxi jsme schopni doprovázet naše klienty jen do prostředí škol. Znamená to, že kolegové/gyně mohou jezdit do kmenových škol našich klientů, kde mohou konzultovat jejich situaci přímo v prostředí školy. Na rozsáhlejší terénní práci už nezbývají personální kapacity. Spolupráci přímo s rodinou v jejich bydlišti přenecháváme organizacím, které to mají více ve své náplni a poskytují sociálně aktivizační služby. Vzájemně se tak informujeme a doplňujeme.

Pro "úspěšnější" výsledky preventivně výchovné péče je podstatná aktivní účast celého rodinného systému.

Jak u Vás motivujete a zapojujete ke spolupráci rodinu, zákonné zástupce?

Spolupráce rodiny je pro plánování intervence vždy zásadní. Rodinný systém nelze vynechat. Je ve většině případů pevně provázaný s kořenem řešeného problému. Nespolupracující rodič negativně ovlivňuje výsledek podpory v konkrétních případech. Jednoduše řečeno, středisko výchovné péče není „opravna dětí“. Rodina či zákonní zástupci jsou vždy vtaženi do konzultačního procesu. To platí jak pro ambulantní tak i pro pobytovou spolupráci.

Dostávají se k vám do střediska i klienti, kteří mají nařízenou ústavní výchovu? Pokud ano, o kolik dětí se jednalo?

Tato otázka naráží možná na největší „bolest“ středisek. Střediska výchovná péče se dlouhou dobu budovala jako zařízení postavená na dobrovolném konceptu spolupráce. Nařízená spolupráce má však mnohdy zcela jiné parametry. Soudem nařízená spolupráce ve formě nařízeného ambulantní programu je již dlouhou dobou realitou. Zde se můžeme bavit o úspěšnosti takových programů, které budou mít své limity. Horší je však situace u nařízení pobytů. Ta se v současné době řeší zejména pomocí zákona č. 359 o sociálně právní ochraně dětí. Zde jsou podmínky nařízeného pobytu poměrně jasně popsány. Problém však je, že se zde otevřely dveře klientům, kteří dříve putovali do ústavní výchovy na základě předchozí eskalace problémového chování s možností rozvinutí již poruchy chování a emocí. Zde mám otázku, zda se tento typ klientely má míchat s dětmi, které mají problémy v chování, ale kdy úroveň problémů není tak závažná a na pobyt vstupují na základě své dobrovolnosti. Je tam u nich detekovaná menší či poměrně velká míra motivace ke změně. Zde nám pomáhá dobrý vztah s blízkými OSPODy měst v naší spádové oblasti. Máme zejména dobré zkušenosti s naším kmenovým Pardubickým OSPODem, se kterým jednotlivé případy můžeme prokonzultovat. V naší praxi se tak využití paragrafu 13a zákona 359 příliš nevyužívá.

Na začátku tohoto roku jsme však měli neblahou zkušenost, kdy k nám byl „nasouzen“ klient pomoci institutu ústavní výchovy. Tedy klient, který by v teoretické rovině u nás mohl být déle než na ony dva měsíce či jak zmiňuje zákon 359 i tři měsíce. Tady skutečně hrozilo, že by u nás mohl tento klient zůstat do případné změny, o které by opět musel rozhodnout soud, což v praxi znamená i třeba rok. Tento krok jsem z odborného pohledu doposud nepochopil a považuji to za hrubou chybu systému. Situace se následně podařila vyřešit změnou místa výkonu ústavní výchovy, nicméně i tak si myslím, že tato kauza nebyla z pozice konkrétního OSPODU a soudu dobře řešená.

Máte dostatek zaměstnanců? Daří se Vám na pracoviště či ke spolupráci získat odborníky?

V tento okamžik si myslím, že počet kolegů je adekvátní. Jedinou „achillovu patu“ vidím v nedostatku na pozici vychovatele či nočního asistenta pedagoga. Zde jsme na hraně funkčnosti. Co se týká jiných profesí, tedy speciálních pedagogů či učitelů či psychologů, tak zde jsme dobře pokrytí. Pokud by však nastal moment, že by někdo z odborných pracovníků odešel, tak zcela jistě nastane problém. Najít speciálního pedagoga se zaměřením na etopedii či psychologa, který se chce věnovat problematice problémového chování je vždy potíž a uchazečů je pomálu.

Máte prostor, mechanismy pro získávání nových podnětů?

Rozhovor s Mgr. Martinem Fialou,
vedoucím SVP Pyramida Rybitví

Ve středisku máme evaluační dotazníky, které jsou zaměřené na získávání zpětných vazeb od našich klientů. To je jedna z cest jak získat podněty přímo z terénu. Získávání nových podnětů z odborné oblasti je však také důležité. Zde mě trochu mrzí, že se zde více neprolíná akademický svět se světem praxe. Myslím, že v oblasti speciální pedagogiky máme silné univerzitní prostředí, které může přinášet „světu praxe“ zajímavé teoretické podněty či dokonce přinášet zajímavosti ze zahraničí. Na druhou stranu „svět praxe“ může obohacovat akademickou obec. Zde bych si přál, aby se v tomto duchu konalo víc akcí, kdeby docházelo k prolnutí obou světů.

Co se na Vašem pracovišti daří? Na co jste pyšní?

Nejvíce jsme s kolegy rádi, když potkáme naše bývalé klienty, kterým se daří dobře a jsou spokojení. To je vlastně to, proč naši práci děláme. Sám za sebe jsem rád, že naše Pyramida má v okolí dobré jméno. Je to výsledek práce mých kolegů a kolegyně. Jsem na ně velmi pyšný.

Co je pro vás osobně motivací a hnacím motorem pro tuto práci?

Možná už jsem odpověděl v předchozí otázce. Osobně mám rád můj obor, což je etopedie. (odbornost v rámci speciální pedagogiky) Líbí se mi na něm jeho široké rozložení a barvitost. Je to obor, který stojí na hranici psychologie, pedagogiky či sociologie a tato „barevnost“ mě přitahuje.

Co byste pro vaši práci uvítali? A pokud byste měl možnost, co byste v systému preventivně výchovné péče změnil?

Nedáváte lehké otázky...Obecně se mi zdá, že oblast preventivní výchovy je na okraji zájmu a také jsou tendence naši oblast separátně řešit. To si však myslím, že je velká chyba. Pokud se budeme dívat na středisko výchovné péče jako na platformu, která má za úkol pracovat s dětmi v riziku či ohroženými dětmi, pak si musíme říci, že je výrazně provázaná s celým vzdělávacím systémem. Největší provázanost je na úrovni základního školství. Zde stále přežívá několik dluhů, který si systém s sebou táhne již přes dvacet let. První dluhem je nerozvinutá síť středisek výchovné péče. Dále když mluvím s kolegy z jiných středisek, tak vidím i personální poddimenzovanost celé sítě. Rada středisek vykonává nezbytně nutné činnosti a už nejsou personální kapacity na činnosti, které by byly pro střediska velmi zajímavé a prospěšné. Mám na mysli např. víc skupinových aktivit v ambulantní oblasti či větší prostor pro práci přímo na základních školách. Dalším dluhem a teď se dotknu oné provázanosti, je nevyužitá kapacita školního poradenského pracoviště. Pozici školního metodika prevence či výchovného poradce zastupují pedagogové na část pracovního úvazku. Ne každá škola dosáhne na svého školního psychologa, který by měl alespoň poloviční pracovní úvazek a to stejné platí o speciálním pedagogovi. Přitom školní poradenské pracoviště zastoupené kompetentními (jsou odborně zdatní) osobami, které mají časovou kapacitu mohou výrazným způsobem ovlivnit život každé školy. Byl by to nesmírně silný preventivní prvek. Nám pracovníkům ve středisku by takto kompetentní partner v řadě situací významně pomohl. Tady však nejde o to, zda by to pomohlo nám nebo škole. Zde se musíme dívat na to, jak takový provázaný systém pomůže dětem a to je myslím to nejdůležitější.

V září se v Pardubickém kraji také otevřelo nové celodenní oddělení preventivně výchovné péče pod SVP Svitavska ALFA, které je soukromé. Celodenní oddělení doplnilo ambulanci v Poličce a je zaměřené především na děti z 1. stupně ZŠ.

Mgr. et Bc. Vlasta Pechancová

ředitelka SVP Svitavska ALFA

tel: 739 324 578

e-mail: vlasta.pechancova@svpalfa.cz

Ve Středisku výchovné péče Svitavska ALFA poskytujeme svoje služby od roku 2014. Naší cílovou skupinou jsou děti s problémovým chováním z MŠ, ZŠ a SŠ. Pomáháme rodinám a školám z celého území okresu Svitavy.

V současné době poskytujeme svoje služby ambulantní, stacionární, internátní a terénní formou.

- ⇒ Svitavy – ambulance, celodenní služby ve dvou výchovných skupinách, ředitelství
- ⇒ Polička – ambulance, celodenní služby v jedné výchovné skupině – nově od září 2021
- ⇒ Květná – internátní oddělení pro jednu výchovnou skupinu
- ⇒ Litomyšl, Moravská Třebová, Jevíčko – ambulance

Mezi naše další služby patří realizace rodičovských skupin, Chlapeckého a Holčičího klubu. Pro školy nabízíme šestidenní minivýcvik zaměřený na problémové chování žáků, dále intervenční programy na řešení šikany ve třídách. Pravidelně se scházíme se školními speciálními pedagogy a školními psychology na metodických schůzkách. Naše služby vhodně doplňují dva evropské projekty zaměřené na terénní sociální práci v regionech Svitavsko a Poličsko. Na realizaci všech aktivit se podílí 29 zaměstnanců a 16 externistů.

V novém školním roce bychom se rádi zaměřili na tyto rozvojové oblasti:

- ⇒ Hledání efektivních nástrojů na podporu rodičovských kompetencí
- ⇒ Podpora aktivit na zapojení otců do výchovy
- ⇒ Intenzivnější spolupráce se ZŠ na 1. stupni a s MŠ
- ⇒ Osvěta na školách ohledně problematiky traumatizovaných dětí
- ⇒ Rozvoj multidisciplinární spolupráce – PPP, OSPD, PMS, SAS, dětské psychiatrie,...

Fotografie z nového celodenního oddělení v Poličce

Paní ředitelko, řekněte nám něco o novinkách ve Vašem středisku.

Náš nejnovější počín je otevření celodenního oddělení pro prvostupňové děti v Poličce od letošního září. V tomto městě jsme měli dosud pouze ambulanci a díky velmi dobré spolupráci se základními školami ve městě i okolí a vstřícnému OSPODu se postupně vytvářela poptávka po další službě. V rozvoji spolupráce v tomto regionu nám hodně pomohl i náš projekt realizovaný pod Místní akční skupinou Poličsko, díky kterému dvě terénní sociální pracovníce aktivně budují spolupráci s prvostupňovými učiteli v regionu a motivují je k tomu, aby se situací svých žáků více zabývali. Naším cílem je napojit ohrožené rodiny na systém pomoci co nejdříve, dokud je ještě poměrně vysoká šance na vyřešení problémů a stabilizaci rodiny. Spolupracujeme se sociálními službami, psychology, psychiatry, školskými poradenskými zařízeními, apod. Ověřujeme si v praxi náš předpoklad, že učitelé jsou z celého systému rodinám nejbližší a jejich proaktivní přístup může být pro rodiny s dětmi velmi užitečný a přínosný.

Daří se vám spolupracovat se školami i na jiných úrovních?

Vtahovat základní školy do spolupráce je běh na delší trať a spolupráce s nimi se buduje díky jednotlivým pozitivním zkušenostem. Tímto způsobem vznikla podpůrná skupina pro školní speciální pedagogy a druhá skupina pro školní psychology. Alfa nabídla organizační a metodické vedení a aktivně zve zástupce obou těchto skupin na setkání jednou měsíčně. Kolegové ze škol postupně zjistili, že je to pro ně užitečná aktivita. Pravidelně se zapojují, i když to často znamená uvolnit se ze svých povinností ve škole. Kromě těchto aktivit podporujeme celé sborovny šestidenním minivýcvikem zaměřeným na práci s dětmi s problémovým chováním. Standardní aktivitou jsou intervenční programy do třídních kolektivů napadených šikanou.

Jaké aktivity se vám při práci s dětmi osvědčují?

Kromě klasických individuálních a skupinových aktivit, které najdete v každém SVP, bych ráda zmínila naše speciální kluby. Velmi často se setkáváme se situací, že v rodině vychovává dospívajícího syna sama matka a tento chlapec se projevuje vůči ní i učitelkám ve škole agresivně a vzdorovitě. Zavedli jsme proto jako doplňkovou službu tzv. Chlapecký klub, kde se těmto klukům věnují dva dospělí muži, vstupují s nimi aktivně do vztahu a nabízí jim řemeslné, sportovní a outdoorové aktivity, do kterých by jinak chlapce uváděl v ideálním případě otec. Zastávají pro naše kluky roli pozitivního mužského vzoru, o který se mohou v hledání sebe sama opřít.

A co dívky? Těm také něco takového nabízíte?

Další velkou skupinou našich klientů jsou dívky s psychickými problémy, které bojují se svou identitou, chovají se rizikově na sociálních sítích, často trpí sebepoškozováním a úzkostně depresivními projevy. Pro ně jsme vytvořili tzv. Dívčí klub, kde se pod vedením dvou našich etopedek věnují holčičím tématům – vztahům, ženské identitě, sebevědomí, péči o sebe apod.

Ještě jsme se nezeptali na rodiče. Do čeho se mohou zapojit oni?

Zajistit prostředí a aktivity, díky kterým se může ve svých kompetencích posílit sám rodič, je pro nás prioritou. Kromě individuálních konzultací s etopedy nabízíme rodičům účast v podpůrné rodičovské skupině pod vedením dvou lektorů. Tato skupina je zaměřená na osobní rozvoj rodiče podle jeho individuální situace. Často se vracíme do jejich vlastního dětství a dospívání, učíme rodiče dávat čitelné hranice a důsledně je dodržovat, podporujeme vztah rodičů jako partnerů a hledáme společně s nimi jejich jednotný výchovný styl. V tomto roce jsme byli vybráni k pilotnímu ověření australského programu Triple P, který se zaměřuje na rozvoj rodičovských kompetencí. Rodiče v něm čeká pět dvouhodinových setkání s přesně danou metodikou rozvoje výchovných strategií na povzbuzení žádoucího chování dítěte a utlumení toho nežádoucího. Pokud se program osvědčí, přibrali bychom ho do portfolia našich služeb jako další aktivitu pro rodiče.

Právní stanovisko**INFORMACE K OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19 NEZLETILÝCH ZÁJEMCŮ O OČKOVÁNÍ –
UDĚLOVÁNÍ INFORMOVANÝCH SOUHLASŮ A PŘÍTOMNOST ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE NA
OČKOVACÍM MÍSTĚ****Ministerstvo zdravotnictví, MŠMT**

Schopnost udělit informovaný souhlas s očkováním proti covid-19 se odvíjí vždy od rozumové a volní vyspělosti daného dítěte, záleží tedy na jejím posouzení. Starší nezletilí jsou zpravidla schopni porozumět informaci lékaře o svém zdravotním stavu a o povaze očkování proti onemocnění covid-19 a na jejím základě udělit informovaný souhlas s provedením očkování. Pro účely očkování proti covidu 19 na očkovacích místech v souladu s dosavadní praxí odvíjející se od postupného umožňování očkování dětí určitého věku na základě SPC očkovací látky lze konstatovat, že v případě nezletilých zájemců o očkování starších 16 let je lze obecně považovat za rozumově a volně vyspělé k udělení informovaného souhlasu s očkováním proti onemocnění covid-19. Proto k němu postačí jejich informovaný souhlas a není nutná přítomnost zákonného zástupce na místě.

U dětí mladších se pak obecně vyžaduje udělení informovaného souhlasu zákonným zástupcem dítěte a přítomnost zákonného zástupce dítěte na očkovacím místě.

U dětí v náhradní péči je udělování informovaného souhlasu s očkováním proti covid-19 považováno za běžný lékařský zákrok a tedy rozhodování za nezletilého v obvyklé záležitosti.

Informovaný souhlas zákonného zástupce na místě není možné nahradit listinou podepsanou předem mimo zdravotnické zařízení. Zákonný zástupce však může pověřit doprovodem dítěte a udělením informovaného souhlasu jinou dospělou osobu, nejlépe na základě řádně udělené plné moci. (Plná moc nemusí být úředně ověřená, byť tuto formu doporučujeme. V případě pochybností doporučujeme nezletilého neočkovat a vyzvat jej/jeho dospělého doprovod k zajištění přítomnosti zákonného zástupce či zajištěním úředně ověřené plné moci zákonného zástupce pro dospělého doprovod).

VĚKOVÁ SKUPINA 16 – 18 LET VĚKU VČETNĚ (starší nezletilí)

U skupiny nezletilých 16+ není nutná přítomnost zákonného zástupce při aplikaci očkování proti covid 19 (s výjimkou osob s mentálním postižením). Zájemce o očkování udělí informovaný souhlas s očkováním (písemná forma není nutná, avšak očkovací místo si ho může v této formě vyžádat).

Nezletilý zájemce o očkování starší 16 let může obecně udělit informovaný souhlas s očkováním. Před očkováním nezletilých osob proti onemocnění covid-19 je nicméně nezbytné vždy individuálně posoudit jejich rozumovou a volní vyspělost a od toho se odvíjející schopnost udělit informovaný souhlas s očkováním. Písemný informovaný souhlas zájemce o očkování, resp. jeho zákonného zástupce není nutný. Do zdravotnické dokumentace stačí provést záznam o podání informace zájemci o očkování (tj. kdo a kdy informaci podal) a informaci o tom, že s očkováním zájemce, resp. jeho zákonný zástupce vyslovil informovaný souhlas. V případě nezletilých zájemců o očkování starších 16 let je lze obecně považovat za rozumově a volně vyspělé k udělení informovaného souhlasu s očkováním proti onemocnění covid-19. Tyto osoby jsou zpravidla schopné porozumět informaci lékaře o svém zdravotním stavu a o povaze očkování proti onemocnění covid-19 a na jejím základě udělit informovaný souhlas s provedením očkování (§ 95 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

INFORMACE K OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19 NEZLETILÝCH ZÁJEMCŮ O OČKOVÁNÍ – UDĚLOVÁNÍ INFORMOVANÝCH SOUHLASŮ A PŘÍTOMNOST ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE NA OČKOVACÍM MÍSTĚ

Ministerstvo zdravotnictví, MŠMT

VĚKOVÁ SKUPINA 12 – 15 LET VĚKU VČETNĚ (mladší nezletilí)

U nezletilých 12–15 let včetně je obecně nutná přítomnost zákonného zástupce na místě. Informovaný souhlas s očkováním uděluje zákonný zástupce bezprostředně před provedením očkování (písemná forma není nutná, avšak OČM si ho může v této formě vyžádat).

Vždy je třeba zjistit názor nezletilého na podstoupení očkování.

Pokud nezletilý starší 14 let vážně odporuje provedení očkování proti covid-19, ke kterému udělí zákonný zástupce informovaný souhlas, nelze očkování provést bez souhlasu soudu. Souhlas soudu je nutný i v případě, že naopak rodič nezletilého staršího 14 let vážně odporuje provedení očkování, ačkoli nezletilý si jej přeje (§ 100 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Informovaný souhlas na místě uděluje:

⇒ Rodič

Postačuje informovaný souhlas jednoho z rodičů/zákonných zástupců, lékař není povinen proaktivně zjišťovat názor druhého rodiče/zákonného zástupce. Pokud je však lékaři znám nesouhlas druhého rodiče/zákonného zástupce, nemůže očkování provést. O očkování v tom případě musí rozhodnout soud na návrh rodiče. (Doporučujeme písemný negativní revers po informování rodiče o očkování.) Po rozvodu manželství záleží na úpravě poměru rodičů k dítěti (soudní rozhodnutí).

⇒ V případě náhradní péče: rodič / poručník / opatrovník / pěstoun / osoba pečující / ředitel zařízení ústavní péče, stanoví-li tak soud či zákon.

Je nezbytné znát rozsah oprávnění možných subjektů jednajících za nezletilou osobu, rozsah je dán rozhodnutím soudu nebo ze zákona.

V případě dětí svěřených rozhodnutím soudu do náhradní rodinné nebo ústavní péče (pěstounská péče, péče jiné osoby, ústavní výchova nebo péče v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc) je třeba očkování proti onemocnění covid-19 považovat za běžný léčebný nebo obdobný zákrok ve smyslu § 877 odst. 2 občanského zákoníku, nelze tedy jej považovat za významnou záležitost týkající se dítěte. To znamená, že souhlas s provedením tohoto očkování u dítěte, které je není schopno na základě své rozumové a volní vyspělosti udělit samo, je jednáním za dítě v běžné záležitosti, při kterém může za dítě jednat obecně pěstoun nebo jiná pečující osoba podle § 966 odst. 2 ve spojení s § 955 občanského zákoníku. Totéž platí i pro zastoupení dítěte ředitelem zařízení pro výkon ústavní výchovy (§ 23 odst. 1 písm. l) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péči) nebo ředitelem zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (§ 42a odst. 3 písm. a) bod 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí).

Právní stanovisko

INFORMACE K OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19 NEZLETILÝCH ZÁJEMCŮ O OČKOVÁNÍ – UDĚLOVÁNÍ INFORMOVANÝCH SOUHLASŮ A PŘÍTOMNOST ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE NA OČKOVACÍM MÍSTĚ

Ministerstvo zdravotnictví, MŠMT

Možné případy náhradní péče o dítě:

Dítě je v péči poručníka	informovaný souhlas a přítomnost poručníka Poručník rozhoduje o běžných záležitostech dítěte, vč. souhlasu s poskytováním zdravotní péče. V nikoli běžných záležitostech musí být rozhodnutí poručníka schváleno soudem (§ 934 OZ). Veřejným poručníkem je orgán sociálněprávní ochrany dětí (OSPOD).
Dítě je v péči opatrovníka	informovaný souhlas a přítomnost rodiče nebo poručníka, opatrovník může za dítě udělit informovaný souhlas pouze pokud je k rozhodování o běžných léčebných zákrocích oprávněn na základě rozhodnutí soudu o jmenování opatrovníkem (§ 944 OZ).
Dítě je v péči pěstouna	informovaný souhlas a přítomnost pěstouna Pěstoun rozhoduje o běžných záležitostech dítěte, jinak pouze stanoví-li tak soud (§ 960 a § 966 OZ). V jiných než běžných záležitostech rozhodují rodiče.
Dítě v péči jiné osoby (pečující osoby)	informovaný souhlas a přítomnost pečující osoby, ne- stanoví-li soud jinak (§ 955 ve spojení s § 966 OZ)
Dítě je v ústavní péči (dětský domov, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc aj.)	informovaný souhlas a přítomnost zákonného zástupce (rodiče či viz výše) či ředitele daného zařízení (§ 23 odst. 1 písm. 1 zákona č. 109/2002 Sb., a § 42a odst. 3 písm. a) bod 5 zákona č. 359/1999 Sb.).

Orientační vyšetření na přítomnost návykových látek

MŠMT

Dne 25. května 2021 byl schválen zákon č. 220/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Pro potřeby vás je důležitá ČÁST DVANÁCTÁ, která se týká Změny zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Jedná se o změnu, po které jsme všichni dlouho volali a nyní s účinností od 1. září 2021 vchází v platnost.

Čl.XIII

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 83/2017 Sb. a nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 81/2018 Sb., se mění takto:

1. V § 2 se na konci textu písmene m) doplňují slova "nebo úředníkem Probační a mediační služby".

2. V § 20 odst. 1 písm. e) se slovo ", nebo" nahrazuje čárkou.

3. V § 20 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem ", nebo" a doplňuje se písmeno g), které zní:

"g) které byl soudem uložen trest obecně prospěšných prací nebo které bylo soudem nebo státním zástupcem uloženo vykonat společensky prospěšnou činnost anebo zdržet se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek."

4. V § 21 odst. 1 věť první a v § 22 odst. 1 se za slovo "služby," vkládají slova "úředník Probační a mediační služby, pracovník zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči¹²⁾, který je k tomu písemně pověřen ředitelem takového zařízení,".

Poznámka pod čarou č. 12 zní:

"12) Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů."

5. V § 24 odst. 1 a v § 24 odst. 3 věť druhé se za slovo "služba," vkládají slova "Probační a mediační služba, zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči,".

Orientální vyšetření na přítomnost návykových látek

MŠMT

Na základě uvedené úpravy došlo ke změně zákona č. 65/2017 SB., následovně:

(1) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému

lékařskému vyšetření je oprávněn v rámci své působnosti a za podmínek stanovených jinými právními předpisy příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník nebo občanský zaměstnanec Vězeňské služby, úředník Probační a mediální služby, pracovník zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči, který je k tomu písemně pověřen ředitelem takového zařízení, strážník obecní policie nebo osoba pověřená kontrolou podle jiného právního předpisu. Příslušník Policie České republiky a strážník obecní policie je oprávněn vyzvat osobu mladší 18 let podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření za podmínek stanovených v § 20 odst. 1 písm. d).

(2) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření je dále oprávněn za podmínek stanovených jinými právními předpisy zaměstnavatel povinné osoby (dále jen "zaměstnavatel") nebo ošetrující lékař povinné osoby.

(3) Má-li být odborné lékařské vyšetření provedeno ve zdravotnickém zařízení, poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnické zařízení k provedení vyšetření určí a dopravu vyšetřované osoby do zdravotnického zařízení zajistí ten, kdo tuto osobu k vyšetření podle odstavce 1 nebo 2 vyzval.

Děkujeme všem přispěvatelům za články a rozhovory

Další vydání: prosinec 2021

Napište nám své náměty pro příští vydání. Sdílejte s námi své zkušenosti.

Nebo nám napište o akci, kterou pořádáte.

Na adresu:

informace@msmt.cz nebo Kamila.Durichova@msmt.cz

Čtvrtletník pro přímo řízené organizace MŠMT

Číslo 2/2021, vyšlo dne 8. října 2021.

Vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Uzávěrka tohoto čísla byla 8. října 2021.

Odpovědná osoba za redakci a grafiku: Mgr. Kamila Dürichová

Kontakt: tel: +420 234 812 127

e-mail: Kamila.Durichova@msmt.cz